



Programmeringsdocument 2021–2024

Naar herstel en veerkracht



Programmeringsdocument 2021–2024: naar herstel en veerkracht

Gebruik bij het citeren uit dit verslag de volgende formulering:

Eurofound (2020), *Programmeringsdocument 2021–2024: naar herstel en veerkracht*, Dublin.

Dit document omvat het meerjarenwerkprogramma 2021–2024 van Eurofound. Het volledige *Programmeringsdocument 2021–2024: naar herstel en veerkracht*, met inbegrip van het werkprogramma voor 2021 en de bijlagen, is beschikbaar in het Engels, Frans en Duits. Het kan online worden geraadpleegd op <http://eurofound.link/ef20029>.

© Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden (Eurofound), 2020.

Overneming met bronvermelding toegestaan.

Voor iedere vorm van gebruik of reproductie van (beeld)materiaal dat niet onder het auteursrecht van Eurofound valt, dient rechtstreeks toestemming aan de auteursrechthebbende te worden gevraagd.

Omslagillustraties: © Ndabcreativity, pikselstock, Gorodenkoff/Adobe Stock; Fotoluminate LLC/Shutterstock

Eventuele vragen over het auteursrecht moeten schriftelijk worden gericht aan:

copyright@eurofound.europa.eu

De Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden (Eurofound) is een tripartiet agentschap van de Europese Unie dat in 1975 werd opgericht. De Stichting heeft overeenkomstig Verordening (EU) 2019/127 als taak kennis te verspreiden op het gebied van sociaal, werkgelegenheids- en arbeidsbeleid.

Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden

Telefoonnummer: (+353 1) 204 31 00

E-mail: information@eurofound.europa.eu

Web: www.eurofound.europa.eu

Inhoudsopgave

Afkortingen in dit document.....	6
Voorwoord	8
Taakomschrijving	9
I. Algemene context voor de periode 2021–2024	10
Inleiding.....	10
Beleidscontext.....	11
Institutionele context.....	14
II. Meerjarenwerkprogramma	15
Inleiding.....	15
1. Meerjarige doelstellingen	17
2. Operationele activiteiten	18
3. Horizontale activiteiten.....	36
4. Uitvoeringsaanpak	40
5. Vooruitzichten personele en financiële middelen: Programmering van de financiële en personele middelen voor 2021–2024	42

Afkortingen in dit document

AI	Artificiële intelligentie
CATI	Computerondersteunde telefonische interviews (Computer-assisted telephone interviews)
Cedefop	Europees Centrum voor de ontwikkeling van de beroepsopleiding
ECS	Europese bedrijvenenquête (European Company Survey)
EER	Europese Economische Ruimte
EFC	Economisch en Financieel Comité
EFG	Europees Fonds voor aanpassing aan de globalisering
EIGE	Europees Instituut voor gendergelijkheid
EJM	Europese banenmonitor (European Jobs Monitor)
ELA	Europese Arbeidsautoriteit (European Labour Authority)
EMCO	Comité voor de werkgelegenheid (Employment Committee)
EPMS	Werkgelegenheidsprestatie-monitor van Eurofound (Eurofound performance monitoring system)
EPSO	Europees Bureau voor personeelsselectie (European Personnel Selection Office)
EQLS	Europese enquête over de kwaliteit van het bestaan (European Quality of Life Survey)
ERL	Elektronische reservelijst
ERM	Europese herstructureringsmonitor (European Restructuring Monitor)
ESF	Europees Sociaal Fonds
ETF	Europese Stichting voor opleiding
EU-OSHA	Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk

Eurofound	Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden
EU-SILC	Communautaire statistiek van inkomens en levensomstandigheden
EWCS	Europese enquête naar de arbeidsomstandigheden (European Working Conditions Survey)
FRA	Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten
IAO	Internationale Arbeidsorganisatie
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
JRC	Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek (Joint Research Centre)
KPI	Kernprestatie-indicator
LSA's	Landenspecifieke aanbevelingen
MFK	Meerjarig financieel kader
NEET's	Werkloze jongeren die geen onderwijs of opleiding volgen
NGEU	NextGenerationEU
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
SPC	Comité voor sociale bescherming

Voorwoord

Op het moment van schrijven van dit programmeringsdocument (november 2020) is Europa nog steeds onder de invloed van de coronaviruspandemie (COVID-19) en de beperkende maatregelen om de uitbreiding van het virus tegen te gaan. De EU bevindt zich in de zwaarste gezondheids-, economische en sociale crisis sinds de Tweede Wereldoorlog. Er worden ongekennde steunmaatregelen genomen om de omvang en gevolgen van de ziekte aan te pakken en in het kader hiervan lanceert de EU haar meest ambitieuze investeringspakket ooit. Verwacht wordt dat in de komende jaren waarop dit programmeringsdocument 2021-2024 betrekking heeft, een beleid wordt gevoerd om de gezondheidsrisico's te overwinnen en de basis te leggen voor een inclusief herstel dat tot groei en werkgelegenheid zal leiden. Tegelijkertijd is het een tijd waarin de vele uitdagingen op sociaal, werkgelegenheids- en werkgerelateerd gebied, met inbegrip van de overgang naar een digitale en CO₂-neutrale samenleving, moeten worden aangepakt.

De ingrijpende en aanhoudende politieke ontwikkelingen vragen evenzeer om een Europese Unie die streeft naar een eerlijk en concurrerend klimaat voor allen die binnen haar grenzen leven. Ondanks de uitdagingen blijft het agentschap zich inspannen om bij te dragen aan een doeltreffend beleid dat kan leiden tot herstel en veerkracht, met als doel de verbetering van de levens- en arbeidskwaliteit voor iedereen – een rol en ambitie die het al meer dan vier decennia koestert en die vandaag de dag nog steeds actueel is. Met het nieuwe programma, dat is gebaseerd op de oprichtingsverordening, reageert Eurofound, in samenwerking met haar partners op EU- en nationaal niveau, op de behoeften van beleidsmakers, die geconfronteerd worden met de vele uitdagingen die voortvloeien uit deze unieke periode van verandering en onzekerheid.

Wij vertrouwen erop dat dit werkprogramma zal dienen als een positieve bijdrage aan de vormgeving van de beleidsagenda om het leven en werk van alle Europeanen in deze belangrijke periode te verbeteren.

Juan Menéndez-Valdés

Uitvoerend directeur

Taakomschrijving

De Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden (Eurofound) is een tripartiet agentschap van de Europese Unie.

Volgens de oprichtingsverordening¹ heeft het agentschap tot doel instellingen en organen van de Unie, de lidstaten en de sociale partners bij te staan bij de ontwikkeling en uitvoering van een beleid inzake de verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden, bij het vormgeven van werkgelegenheidsbeleid en bij het bevorderen van de dialoog tussen de sociale partners. Daartoe verbetert en verspreidt Eurofound kennis en voorziet zij in empirische gegevens en diensten met het oog op beleidsvorming, met inbegrip van wetenschappelijk onderbouwde conclusies, en faciliteert zij de uitwisseling van kennis tussen de Unieactoren onderling en met nationale actoren.

De taakopdracht van Eurofound is het verspreiden van kennis ten behoeve van de ontwikkeling van een weloverwogen sociaal, werkgelegenheids- en arbeidsbeleid.

Wij streven ernaar de belangrijkste kennisbron van Europa te zijn voor een beter leven en werk.

¹ Verordening (EU) 2019/127 van het Europees Parlement en de Raad van 16 januari 2019 tot oprichting van de Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden (Eurofound) en tot intrekking van Verordening (EEG) nr. 1365/75 van de Raad.

I. Algemene context voor de periode 2021–2024

Inleiding

Dit programmeringsdocument wordt opgesteld in een ongekende situatie. De Europese Unie is, net als de rest van de wereld, zwaar getroffen door de COVID-19-pandemie, met tot dusver miljoenen gemelde gevallen in de Europese Economische Ruimte (EER) en het Verenigd Koninkrijk (VK) en meer dan 200 000 doden. De EU-lidstaten hebben gereageerd door verschillende beperkingen in te stellen en tegelijkertijd steunmaatregelen voor het bedrijfsleven en de burgers in te voeren. De sociale partners hebben een gedegen bijdrage aan de inspanningen geleverd door onder andere te onderhandelen over steunmaatregelen en door ervoor te zorgen dat werkplekken veilig blijven. De toch al stagnerende Europese economie is door de pandemie in een plotselinge recessie terechtgekomen, met de grootste productiedaling sinds de Tweede Wereldoorlog. Volgens de zomerprognose van de Europese Commissie wordt verwacht dat het bbp in de EU in 2020 met 8,3 % zal krimpen en in 2021 naar verwachting met ongeveer 5,8 % zal toenemen. Er is sprake van een asymmetrische schok, die landen en industrieën met uiteenlopende kracht, intensiteit en hardnekkigheid treft, wat wederom kan leiden tot een ongelijk herstel met grotere en hardnekkiger verschillen tussen de lidstaten, sectoren en specifieke groepen in de EU. De crisis heeft een wezenlijke impact gehad op de Europese arbeidsmarkt en heeft geleid tot een stijging van de werkloosheid, een sterke toename van werktijdverkorting en toepassing van telewerken op ongekende schaal. De werkloosheid laat na acht jaar van voortdurende daling (van 11,4 % in 2013 naar 6,5 % in februari 2020) weer een stijging zien, de gewerkte uren zijn vanaf het eerste en tweede kwartaal van 2020 met wel 25 % gedaald en door een breed beroep op werktijdverkortingsregelingen in de hele EU kon grootschaliger banenverlies worden voorkomen. In juni 2020 was voor meer dan 42 miljoen werknemers werktijdverkorting aangevraagd – 27 % van alle werknemers in de EU. Miljoenen werknemers zijn al sinds de lockdown in maart 2020 aan het telewerken en velen zullen dat blijven doen.² De economische vooruitzichten blijven onzeker, met name vanwege de terugkerende pieken in de uitbraak, de manier waarop de lockdown- en steunmaatregelen worden toegepast en de asymmetrische gevolgen voor de industrie en de landen. Er kan nauwelijks twijfel bestaan over het feit dat de COVID-19-crisis en de nasleep ervan structurele veranderingen op de arbeidsmarkt en in de werking van de arbeidsmarkt en voor onze manier van leven en werken met zich zullen brengen.

De gevolgen van de COVID-19-crisis kunnen leiden tot een sterke toename van het gevoel van onveiligheid en bezorgdheid over toekomstperspectieven, niet alleen bij de meest gemarginaliseerde groepen, maar ook bij bredere lagen van de samenleving, wat kan leiden tot uitingen van verdeeldheid, desillusie en wantrouwen ten aanzien van de gevestigde orde, niet in de laatste plaats als het om de EU-integratie gaat.

Daarnaast blijven de belangrijkste drijvende krachten achter structurele verandering in Europa verband houden met demografie, technologie, globalisering en klimaatverandering. Technologische vooruitgang zet zich voort en wordt tot op zekere hoogte versterkt door de COVID-19-crisis. Door automatisering, mede dankzij artificiële intelligentie (AI), zullen niet alleen banen verdwijnen, maar

² Europese Commissie (2020), *Werkgelegenheid en sociale ontwikkelingen in Europa 2020*, Bureau voor publicaties van de Europese Unie, Luxemburg.

ook banen ontstaan, en zal de aard van het werk veranderen. Eurofound heeft laten zien dat de transitie naar een CO₂-neutrale economie naar verwachting meer banen zal opleveren dan dat ze vernietigt, maar dat ze tevens de structuur van de werkgelegenheid wijzigt.³ Deze transitie vormt een bredere uitdaging voor leven en werk in het licht van de ambitieuze doelstellingen van de EU en moet naast de uitdagingen die voortvloeien uit de COVID-19-crisis in aanmerking worden genomen.

De EU krijgt ook te maken met een andere structurele verandering, namelijk de verkleining van het aantal lidstaten van 28 naar 27. Het jaar 2020 betekent het einde van de brexit-overgangperiode en het begin van een nieuwe relatie tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk.

In het kader van de demografische veranderingen zullen de huidige uitdagingen verder toenemen. Door de vergrijzing van de bevolking, zoals die zich in Europa voordoet, wordt het tekort aan arbeidskrachten en de discrepantie tussen het aanbod van en de vraag naar vaardigheden groter, wordt de (langdurige) gezondheidszorg op de proef gesteld en de duurzaamheid en toereikendheid van de pensioenen ondermijnd. Verwacht wordt dat de bevolking van Afrika tegen 2050 zal zijn verdubbeld (VN-Wereldbevolkingsvooruitzichten 2017) en dat ook andere regio's wellicht een bron van herkomst van migranten zullen blijven. Bij deze combinatie van demografische tekorten in de EU en een sterke bevolkingsgroei in gebieden die aan Europa grenzen, zullen de migratiestromen en de integratiecapaciteit van de samenlevingen en werkplekken in Europa waarschijnlijk sterk onder druk blijven staan, wat op zijn beurt weer uitdagingen kan opleveren voor de cohesie van de EU. Structurele verandering zorgt voor veel uitdagingen voor de werkgelegenheid en de levens- en arbeidsomstandigheden, maar kan ook een kans bieden om verdere stappen te doen in de richting van een inclusiever, innovatiever en duurzamer Europa.

Om deze belangrijke ontwikkelingen te begrijpen en ze dan ook te kunnen beïnvloeden, is het eerst nodig om ze regelmatig te volgen. In de conclusies van de Europese Raad van 17–21 juli 2020⁴ wordt benadrukt dat de aandacht waarschijnlijk zal blijven uitgaan naar kwesties die verband houden met sociale cohesie en convergentie naar betere leef- en werkomstandigheden. Er moet ook op worden toegezien dat de aanpassing van de arbeidsmarkt aan de komende structurele veranderingen niet alleen het concurrentievermogen verbetert en de werkgelegenheid verhoogt, maar ook, zoals in de eeuwfeestverklaring van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) van juni 2019 wordt gesteld, leidt tot “een rechtvaardige overgang naar een toekomst van werk dat bijdraagt tot duurzame ontwikkeling in zijn economische, sociale en milieudimensie”.⁵ Het is duidelijk dat de gevolgen van de pandemie, de daaruit voortvloeiende herstelmaatregelen en de verschillende transitieën een zeker asymmetrisch verdelingseffect zullen hebben; het is echter van cruciaal belang dat deze effecten eerlijk zijn.

Beleidscontext

- De EU-instellingen zijn opgeroepen om te reageren op de sociale en economische gevolgen van de COVID-19-crisis. De Europese Raad heeft voor de gebieden die van bijzonder belang zijn voor

³ Eurofound (2019), *The future of manufacturing in Europe*, Bureau voor publicaties van de Europese Unie, Luxemburg.

⁴ Rubriek 2 van het meerjarig financieel kader (MFK) 2021–2027 heeft ten doel “bij te dragen tot EU-meerwaarde door convergentie te bevorderen, investeringen, werkgelegenheid en groei te steunen [en] economische, sociale en territoriale dispariteiten binnen de lidstaten en in Europa te helpen reduceren [...]”.

⁵ De eeuwfeestverklaring van de IAO over de toekomst van werk is aangenomen tijdens de 108e Internationale Arbeidsconferentie in Genève op 21 juni 2019.

het mandaat van Eurofound de activering van de algemene ontsnappingsclausule van het stabiliteits- en groeipact goedgekeurd om de lidstaten in staat te stellen alle nodige maatregelen te nemen om hun gezondheids- en socialebeschermingsstelsels te ondersteunen en hun economie te beschermen, met dien verstande dat deze maatregelen tijdig, tijdelijk en gericht moeten zijn. De Raad heeft in mei 2020 het SURE-programma goedgekeurd, waarmee tot 100 miljard euro aan leningen kan worden verstrekt aan lidstaten die worden geconfronteerd met een plotselinge en ernstige stijging van de nationale overheidsuitgaven in verband met nationale werktijdverkortingsregelingen en soortgelijke maatregelen, ook voor zelfstandigen, of met bepaalde gezondheidsgerelateerde maatregelen, met name op de werkplek als reactie op de crisis.

- De Europese Raad heeft op 21 juli 2020 een pakket van 1 824,3 miljard EUR aan EU-fondsen goedgekeurd, waarin middelen uit het MFK en NextGenerationEU (NGEU) worden gecombineerd. Dit pakket is bedoeld om het herstel van de EU na de COVID-19-pandemie te ondersteunen en investeringen in de groene en digitale transitie te bevorderen. De Europese Commissie werd voor het eerst in de geschiedenis van de EU in staat gesteld om een bedrag van tot 750 miljard EUR op de markten te lenen. Deze middelen zijn bedoeld als leningen en subsidies die via de instrumenten en programma's van het MFK worden verstrekt.
- De EU-strategie op lange termijn is echter niet veranderd: de Europese Raad besloot in juli 2020 dat “zowel NextGenerationEU als het MFK [...] ertoe [zullen] bijdragen dat de EU via haar belangrijkste beleidsmaatregelen (met name de Europese Green Deal), de digitale revolutie en veerkracht, een transformatie ondergaat.”
- De EU blijft zich bezighouden met de gevolgen van de brexit. De Europese Raad heeft ten tijde van de onderhandelingen in de zomer van 2020 een brexit-aanpassingsreserve (5 miljard EUR) vastgesteld ter ondersteuning van de lidstaten en economische sectoren die het hardst door de brexit worden getroffen.
- Deze uitdagingen op lange termijn komen tot uiting in de beleidscontext van de EU, terwijl het streven om de levens- en arbeidsomstandigheden in Europa te behouden en te verbeteren, wordt gedeeld door de EU, haar lidstaten en de sociale partners. De EU en de lidstaten hebben diverse initiatieven genomen of voorgesteld in het kader van de Europese pijler van sociale rechten, de strategische agenda van de Raad van de EU voor 2019–2024 en de politieke richtsnoeren van de Europese Commissie voor 2019–2024. Bovendien begeleiden de sociale partners, op verschillende niveaus, het transformatieproces en zijn ze via de sociale dialoog bij uitstek aangewezen om evenwichtige maatregelen en oplossingen uit te werken die bijdragen tot de economische en sociale vooruitgang.
- Zoals aangekondigd in de mededeling van de Commissie “Een sterk sociaal Europa voor rechtvaardige transities” (COM(2020) 14 final) en het werkprogramma van de Commissie voor 2021 (COM(2020) 690 final) zal de Europese Commissie in 2021 een actieplan voor de Europese pijler van sociale rechten voorstellen dat ter goedkeuring zal worden voorgelegd aan de Europese Raad onder het Portugese voorzitterschap van de EU. Daarnaast zal zij een voorstel doen voor een aanbeveling voor een Europese kindergarantie, een initiatief ter verbetering van de arbeidsomstandigheden voor platformwerknemers, een initiatief voor individuele leerrekeningen, een Europese aanpak voor microkredieten, een actieplan voor de sociale economie, een strategie voor de rechten van personen met een handicap, een nieuw strategisch kader voor gezondheid en veiligheid op het werk en een mededeling over een langetermijnvisie voor plattelandsgebieden. Volgens het aangepast werkprogramma van de Commissie voor 2020

komt er ook een groenboek over de vergrijzing.⁶ Er zijn in 2020 al verschillende initiatieven gestart: bijvoorbeeld een raadpleging van de sociale partners over een mogelijke actie om de uitdagingen in verband met eerlijke minimumlonen in de Europese Unie aan te pakken; de Europese genderstrategie 2020–2025; het pakket ter ondersteuning van de werkgelegenheid voor jongeren; het tijdelijke SURE-instrument; de strategie voor gelijkheid van lhbtq'ers; een strategisch EU-kader voor gelijkheid, integratie en participatie van de Roma voor de periode na 2020; en bindende maatregelen voor loontransparantie.

- De Europese Raad heeft zijn op 20 juni 2019 aangenomen strategische agenda voor 2019-2024 voortgezet. Daarin zijn vier belangrijke prioriteiten vastgesteld: bescherming van de burgers en hun vrijheden; de ontwikkeling van een krachtige en dynamische economische basis; de opbouw van een klimaatneutraal, groen, rechtvaardig en sociaal Europa; en de bevordering van de Europese belangen en waarden op het wereldtoneel. In de agenda wordt verwezen naar de digitale revolutie en AI. Op sociaal vlak wil de Raad ervoor zorgen dat niemand achterblijft bij de groene transitie, de technologische evolutie en de globalisering, en roept hij op tot de implementatie van de Europese pijler van sociale rechten. Hij is bezorgd over ongelijkheden, generationele, territoriale en educatieve tegenstellingen en nieuwe vormen van uitsluiting en roept op tot het bieden van kansen voor iedereen, adequate sociale bescherming, inclusieve arbeidsmarkten en cohesie. De EU-instellingen zullen de strategische agenda voor hun eigen acties overnemen. In overeenstemming met de strategische agenda van de Europese Raad heeft Ursula von der Leyen als kandidaat voor het voorzitterschap van de Europese Commissie op 16 juli 2019 de politieke beleidslijnen voor de Europese Commissie 2019–2024 aan het Europees Parlement gepresenteerd aan de hand van zes ambities: een Europese Green Deal; een economie die werkt voor de mensen; een Europa dat klaar is voor het digitale tijdperk; onze Europese levenswijze beschermen; een sterker Europa in de wereld; en een nieuwe impuls voor de Europese democratie. In de in december 2019 aangenomen Europese Green Deal wordt opgeroepen tot een rechtvaardige transitie voor iedereen en wordt voorzien in een actieplan voor de circulaire economie en een nieuw Fonds voor rechtvaardige transitie. In het in februari 2020 voorgestelde “een Europa dat klaar is voor het digitale tijdperk” worden onder meer de ethische implicaties van AI en een actieplan voor digitaal onderwijs genoemd. In het kader van de “bevordering van onze Europese levenswijze” wordt een nieuw migratie- en asielpact voorgesteld. “Een sterker Europa in de wereld” omvat het voorstel om in handelsovereenkomsten een hoofdstuk op te nemen dat gewijd is aan duurzame ontwikkeling en de hoogste normen op het gebied van milieu- en sociale bescherming.
- Ten slotte is de rol van de sociale partners bij het ontwikkelen van oplossingen die in de behoeften van werkgevers en werknemers voorzien van cruciaal belang voor het werk van Eurofound. In de eeuwfeestverklaring van de IAO van juni 2019 wordt gesteld dat “de ervaring van de afgelopen eeuw heeft bevestigd dat een voortdurend en gecoördineerd optreden van regeringen en vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers essentieel is voor de verwezenlijking van sociale rechtvaardigheid, democratie en de bevordering van een universele en duurzame vrede”. Daarnaast zal de huidige turbulente periode een continue bijdrage van de sociale partners vergen bij het onderhandelen over steunmaatregelen, het waarborgen van veilige werkplekken en het beheren van de gevolgen van de COVID-19-crisis voor de arbeidsmarkt. De sociale partners van de EU hebben in overeenstemming met hun gezamenlijke

⁶ Aangepast werkprogramma van de Commissie voor 2020: Bijlage 1: Nieuwe initiatieven.

werkprogramma voor 2019-2021 een autonome kaderovereenkomst over digitalisering goedgekeurd en bijeenkomsten over de arbeidsmarkt en sociale stelsels georganiseerd, waarbij de nadruk lag op vaardigheden, actief arbeidsmarktbeleid en kinderopvang. Daarnaast besteden ze aandacht aan psychosociale aspecten en risico's op het werk, aan capaciteitsopbouw voor een sterkere sociale dialoog en aan de circulaire economie. Nieuwe activiteiten worden in een volgend gezamenlijk werkprogramma vastgelegd.

Institutionele context

In het huidige Commissievoorstel voor het MFK 2021-2027 is de algemene subsidie voor Eurofound voor 2021 vastgesteld op 21,6 miljoen EUR en wordt dit bedrag bevroren in reële termen (rekening houdend met compensatie voor jaarlijkse inflatie) tot 2027. Eurofound is actief op zoek naar mogelijkheden om de kosten nog verder te verlagen, de efficiëntie te verhogen en sterkere synergieën tot stand te brengen. Bij deze financiële vooruitzichten zal het vermogen van Eurofound om haar mandaat volgens de verwachte normen uit te voeren op de proef worden gesteld, met name wat betreft het verzamelen van gegevens en het volgen van trends op het gebied van levens- en arbeidsomstandigheden. In dit verband zal Eurofound moeten investeren in alternatieve maatregelen om haar taken te kunnen vervullen, zoals het selecteren van een beperkt aantal prioriteiten en het zoeken naar samenwerkingsverbanden en partnerschappen, met name met andere EU-agentschappen en -instellingen.

Meer in het algemeen streeft Eurofound er conform de resultaatgerichte managementbenadering van de EU-agentschappen naar om te zorgen voor ecologische, sociale en financiële duurzaamheid op lange termijn.

II. Meerjarenwerkprogramma

Inleiding

Zoals in het vorige hoofdstuk is uiteengezet, worden de prioriteiten van Eurofound voor 2021-2024 gevormd door de belangrijkste uitdagingen voor de sociale cohesie en de rechtvaardige transitie in een veranderende omgeving in de nasleep van de COVID-19-crisis. Het agentschap legt zich toe op vraagstukken waarbij het kan putten uit zijn kernexpertise op het gebied van arbeidsomstandigheden, arbeidsverhoudingen, werkgelegenheid en levensomstandigheden, om zijn belanghebbenden te ondersteunen door feitenmateriaal aan te reiken die hen kunnen helpen bij hun beleidsmaatregelen.

In het programmeringsdocument 2021–2024 zijn zes strategische beleidsgebieden aangewezen waaraan door middel van de volgende operationele activiteiten uitvoering zal worden gegeven.

De eerste vier zijn de gebieden die in de oprichtingsverordening van het agentschap worden genoemd.⁷

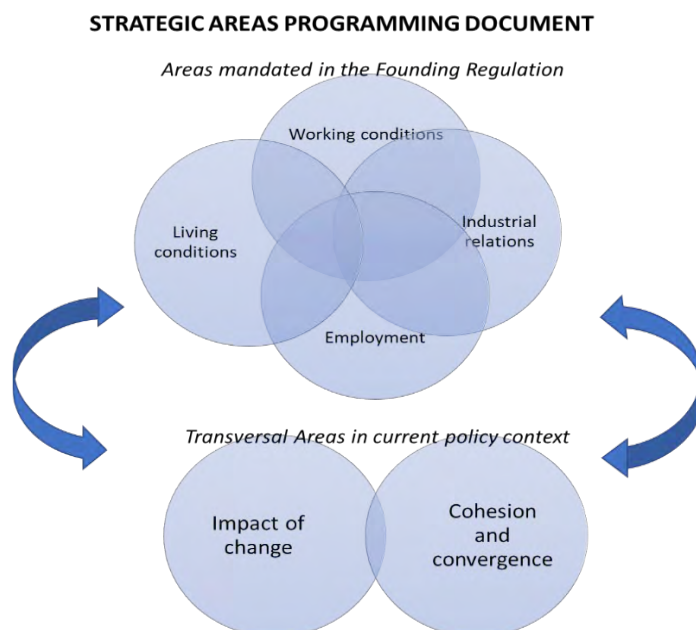
1. **Arbidsomstandigheden en duurzaam werk:** verstrekken van vergelijkende gegevens en analyses met het oog op verbetering van de kwaliteit van het werk en bevordering van de duurzaamheid van het werk gedurende het gehele beroepsleven.
2. **Arbidsverhoudingen en sociale dialoog:** functioneren als een expertisecentrum voor het monitoren en analyseren van de ontwikkelingen op het gebied van arbeidsverhoudingen en sociale dialoog en in het kader daarvan bevorderen van de dialoog tussen de sociale partners.
3. **Werkgelegenheid en arbeidsmarkten:** verschaffen van de nodige kennis om veranderingen op de arbeidsmarkt te signaleren en werkgelegenheidsbeleid te kunnen ontwikkelen met het oog op verbetering van de werking en verhoging van de inclusiviteit van de arbeidsmarkt.
4. **Levensomstandigheden en kwaliteit van het bestaan:** in kaart brengen en analyseren van belangrijke elementen voor de verbetering van de levensomstandigheden van mensen, waaronder informatie over hun beleving van de kwaliteit van het leven en de samenleving.

Daarnaast zal Eurofound de beleidsuitdagingen in twee transversale thematische activiteiten aanpakken.

5. **Anticiperen op en beheersen van de gevolgen van verandering:** leveren van feitenmateriaal over structurele veranderingen, met name als gevolg van digitalisering en klimaatverandering, maar ook van de COVID-19-crisis, die van nut kunnen zijn voor het garanderen van rechtvaardige transitie die de werkgelegenheid, goede arbeidsomstandigheden, sociale bescherming en werknemersrechten bevorderen en tegelijkertijd de arbeidsproductiviteit, het concurrentievermogen en de welvaart verhogen.
6. **Bevorderen van sociale cohesie en convergentie:** bijdragen aan het beleidsdebat over billijkheid en informatie verstrekken voor beleid dat gericht is op het verbeteren van sociale

⁷ Artikel 1, lid 2: De doelstellingen van Eurofound zijn vergroting en verspreiding van kennis om de Commissie, andere instellingen, organen en agentschappen van de Unie, de lidstaten en de sociale partners bij te staan bij de ontwikkeling en uitvoering van een beleid inzake de verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden, bij het vormgeven van werkgelegenheidsbeleid en bij het bevorderen van de dialoog tussen de sociale partners.

cohesie en het bevorderen van convergentie naar een betere levens- en werkstandaard in de EU.



STRATEGIC AREAS PROGRAMMING DOCUMENT	PROGRAMMERINGSDOCUMENT VOOR STRATEGISCHE GEBIEDEN
<i>Areas mandated in the Founding Regulation</i>	<i>Gebieden die in de oprichtingsverordening zijn vastgelegd</i>
Working conditions	Arbeidsomstandigheden
Industrial relations	Arbeidsverhoudingen
Employment	Werkgelegenheid
Living conditions	Levensomstandigheden
<i>Transversal Areas in current policy context</i>	<i>Transversale gebieden in de huidige beleidscontext</i>
Impact of change	Gevolgen van verandering
Cohesion and convergence	Samenhang en convergentie

Bij de analyse op deze strategische gebieden wordt gebruikgemaakt van de monitoringinstrumenten van Eurofound. Hieronder vallen ook de Eurofound-enquêtes die waardevolle informatie moeten opleveren over de eerdere operationele activiteiten. Naarmate de beleidscontext verandert, zal Eurofound bovendien enige flexibele capaciteit reserveren om in de loop van de programmeringsperiode te kunnen reageren op ad-hocverzoeken en op de behoeften van nieuwe belanghebbenden. In deze context en voor de uitvoering van het programma zijn twee extra operationele activiteiten opgenomen:

7. **Beheer en ontwikkeling van enquêtes**
8. **Reageren op ad-hocinformatieverzoeken**

Ten slotte zijn er nog twee horizontale activiteiten die dit programmeringsdocument aanvullen:

9. **Institutionele communicatie**
10. **Beheer en ontwikkeling**

1. Meerjarige doelstellingen

De strategische doelstelling van Eurofound voor de programmeringsperiode 2021–2024:

het verschaffen van wetenschappelijk verantwoorde, onbevooroordeelde, tijdige en beleidsrelevante kennis die bijdraagt aan weloverwogen beleid om de levens- en arbeidsomstandigheden te verbeteren en de cohesie in een veranderend Europa te versterken.

De bijdrage van Eurofound op elk van de strategische gebieden heeft tot doel beleidsmakers te informeren met het oog op:

- het verbeteren van de arbeidskwaliteit en het bevorderen van de duurzaamheid van het werk gedurende het gehele beroepsleven (arbeidsomstandigheden en duurzaam werk)
- het bevorderen van de dialoog tussen de sociale partners (arbeidsverhoudingen en sociale dialoog)
- het verbeteren van de werking en verhogen van de inclusiviteit van de arbeidsmarkt (werkgelegenheid en arbeidsmarkten)
- het verbeteren van de kwaliteit van het bestaan en de samenleving (leefomstandigheden en kwaliteit van het bestaan)
- het waarborgen van rechtvaardige transities die de werkgelegenheid, goede arbeidsomstandigheden, sociale bescherming en werknemersrechten bevorderen en tegelijkertijd de arbeidsproductiviteit, het concurrentievermogen en de welvaart verhogen (anticiperen op en beheersen van de gevolgen van verandering)
- het verbeteren van de sociale cohesie en het bevorderen van de convergentie met het oog op een betere levens- en werkstandaard (bevorderen van sociale cohesie en convergentie)

Als hoogperformante organisatie zal het Agentschap effectief en efficiënt gebruikmaken van de personele en financiële middelen door middel van goed beheer en voortdurende ontwikkeling van het personeel.

Prestatiebewaking

Eurofound hanteert verschillende instrumenten om haar prestaties te monitoren, te analyseren en te rapporteren met het oog op het behalen van de verwachte resultaten.

Aan de hand van kernprestatie-indicatoren (KPI's) wordt gemeten hoe goed Eurofound presteert op aspecten die met name relevant zijn voor het verwezenlijken van haar strategische doelstellingen. Deze KPI's worden aangevuld met meetgegevens over input, output en resultaten. Met behulp van de analyse van de prestatiegegevens kan het management het activiteitenprogramma efficiënt en effectief uitvoeren.

Regelmatige feedback en evaluaties van belanghebbenden, waaronder externe evaluaties door de Europese Commissie, verdiepen het inzicht in de mate waarin de kwaliteit en de relevantie van het werk en de deskundigheid van Eurofound door de belanghebbenden wordt gebruikt en gewaardeerd.

Kernprestatie-indicatoren⁸

Resultaatindicatoren

Beleidsrelevantie (en tijdigheid) van bijdragen aan beleidsontwikkeling en -debatten door:

- gebruikmaking van de deskundigheid van Eurofound op het gebied van beleidsdocumenten op Europees niveau
- deelname van Eurofound aan vergaderingen en evenementen met belanghebbenden
- verspreiding van de kennis van Eurofound via de media
- verspreiding van en toepassing in de praktijk van de kennis van Eurofound via haar website en haar andere platforms

Betrouwbaarheid en onafhankelijkheid van de geleverde kennis:

- erkenning van de wetenschappelijke kwaliteit van het onderzoek van Eurofound

Input- en outputindicatoren

Efficiënt en effectief gebruik van personele en financiële middelen aangeduid door:

- tenuitvoerlegging van de begroting
- efficiënt gebruik van de in de personeelsformatie beschikbare posten
- uitvoering van het programma

2. Operationele activiteiten

2.1 Activiteit 1: Arbeidsomstandigheden en duurzaam werk

Meerjarenperspectief

Overzicht

In de programmaperiode 2021–2024 blijft het agentschap de ontwikkelingen op het gebied van arbeidsomstandigheden volgen. Veranderingen in de loop van de tijd en de geboekte vooruitgang met de verschillende aspecten van arbeidskwaliteit zullen, voor zover haalbaar, worden beoordeeld en de bevindingen voor verschillende landen en groepen werknemers zullen met elkaar worden vergeleken. Daarbij zal een analyse worden gemaakt van de impact van de COVID-19-pandemie op de arbeidsomstandigheden en de kwaliteit van het werk, met name in verband met veranderingen in de werkorganisatie, zoals telewerken, ploegenarbeid en aangepaste werkplekken. Atypische arbeidsvormen en zelfstandigen zijn daarbij een specifiek aandachtspunt. Het agentschap zal voortbouwend op het door Eurofound ontwikkelde concept van duurzaam werk ook feitenmateriaal verstrekken over de factoren die ervoor zorgen dat meer werknemers langer blijven werken, welke omstandigheden moeten worden verbeterd en hoe dit kan worden bereikt.

In het begin van de programmeringsperiode zal Eurofound nieuwe gegevens verzamelen door middel van een Europese enquête naar de arbeidsomstandigheden (EWCS). In verband met de COVID-19-crisis zullen deze gegevens worden verzameld met behulp van computerondersteunde

⁸ Daarnaast wordt de selectie van KPI's en monitoringinstrumenten gebruikt ter beoordeling van de prestaties van de uitvoerend directeur conform het werkdocument van de diensten van de Commissie (2015).

telefonische interviews (CATI). Ondanks deze verandering ten opzichte van de in de vorige enquêteronden gehanteerde persoonlijke interviews, zal Eurofound vergelijkende gegevens kunnen presenteren over de arbeidskwaliteit van werknemers in Europa in 2021⁹ aan de hand van het vastgestelde kader van zeven aspecten van arbeidskwaliteit. Hoewel de mogelijkheden voor het analyseren van trends in de loop van de tijd beperkt zullen zijn vanwege de verandering van de methode voor het uitvoeren van de enquête, zullen dergelijke mogelijkheden wel worden onderzocht.

Eurofound onderzoekt op basis van eerdere samenwerking de mogelijkheid om in de programmeringsperiode 2021–2024 samen met de IAO een tweede vergelijking van de arbeidsomstandigheden op mondiaal niveau uit te voeren. Daarnaast worden er secundaire analyses van de gegevensset van 2021 uitgevoerd. Voor een verdere analyse van de arbeidsomstandigheden wordt wellicht gebruik gemaakt van gegevens uit de Europese bedrijvenenquête van 2019, terwijl in de toekomst een nieuwe golf kan worden verwacht als een samenwerkingsverband met andere instanties en organisaties tot stand kan worden gebracht.

Bij de analyse van de arbeidsomstandigheden en de arbeidskwaliteit wordt specifiek gekeken naar de impact van de COVID-19-pandemie. Hierbij wordt onderzocht of de vormen van werkorganisatie of werkpatronen die in 2020 sterk in opkomst waren, zoals telewerk, werkplekaanpassing, ploegenarbeid of herplaatsing, maar ook bijvoorbeeld de aandacht voor gezondheids- en veiligheidsnormen op het werk tijdelijke verschijnselen zijn die zich beperken tot de lockdownsituaties of dat deze “natuurlijke experimenten” leiden tot meer structurele veranderingen die het welzijn van de werknemers duurzaam beïnvloeden. De samenwerking met EU-OSHA op het gebied van gezondheid en veiligheid op het werk zal worden voortgezet.

Zo zal er worden gekeken naar zelfstandig ondernemerschap, waarbij in het bijzonder aandacht wordt besteed aan de ondervonden arbeidskwaliteit, maar ook aan kwesties van economische afhankelijkheid en autonomie, vertegenwoordiging en sociale bescherming. Atypische arbeidsvormen worden onderzocht op terreinen waar deze toenemen of beleidsvraagstukken opwerpen. Zij worden ook opgenomen in activiteit 5 (anticiperen op en beheersen van de gevolgen van verandering) wanneer er nieuwe vormen van werkgelegenheid zijn die verband houden met de geïdentificeerde drijvende krachten achter verandering en belangrijke implicaties kunnen hebben voor de werkgelegenheid, de arbeidsomstandigheden en de sociale bescherming. Er zal worden gekeken naar de geschiktheid van de arbeidsinstellingen om te zorgen voor werkgelegenheid in een flexibele arbeidsmarkt die goede arbeidsomstandigheden en bescherming garandeert.

De ambitie om de arbeidsomstandigheden en de arbeidskwaliteit te verbeteren hangt ook samen met de noodzaak om de gevolgen van demografische veranderingen aan te pakken. Door demografische veranderingen, zoals lage vruchtbaarheidscijfers en een langere levensverwachting, kan het nodig zijn om meer werknemers te integreren en langer op de arbeidsmarkt te houden. Op basis van eerder onderzoek naar de factoren die tot duurzamer werk leiden, zou Eurofound de werkgelegenheid en de arbeidsomstandigheden van werknemers, de bedrijfspraktijken en het beleid

⁹ De zeven aspecten van arbeidskwaliteit zijn fysieke omgeving, werkdruk, kwaliteit van de arbeidstijd, sociale omgeving, vaardigheden en beoordelingsvrijheid, vooruitzichten en inkomen.

buiten de werkplek kunnen onderzoeken die effectief zijn gebleken om de arbeidsparticipatie van oudere werknemers te verhogen en/of het beroepsleven te verlengen.

In het kader van de langetermijnaanpak van de Eurofound-enquêtes is een haalbaarheidsonderzoek met verschillende scenario's voor het toekomstbestendig maken van de Eurofound-enquêtes opgesteld en besproken in een stuurgroep. Op basis van het onderzoek en de discussie is besloten dat Eurofound de EWCS in 2023 zal uitvoeren en daarbij zal ingaan op bepaalde vragen over de levens- en arbeidsomstandigheden in verband met de nasleep van COVID-19. De respondenten voor deze enquête worden persoonlijk benaderd. De meeste respondenten zullen ook persoonlijk worden geïnterviewd, om ervoor te zorgen dat de bevindingen van de enquête kunnen worden vergeleken met eerdere rondes van de EWCS. Om de transitie van Eurofound-enquêtes naar een methode van online gegevensbeheer voor te bereiden, zou een kleinere willekeurige substeekproef van respondenten worden aangeworven om het interview online in te vullen. Zo kunnen de antwoorden op geselecteerde vragen uit de EWCS tussen de twee verschillende methoden van beheer met elkaar worden vergeleken. Voorts kan het effect van de transitie naar een push-to-web-benadering op de efficiëntie van de enquêtes en op de kwaliteit van de gegevens worden getest. In het kader van dit onderzoek in 2023 zullen respondenten worden gevraagd om een reeks online follow-upvragenlijsten in te vullen. Deze follow-upvragenlijsten zullen vragen uit de EWCS bevatten die niet in de eerste vragenlijst werden gesteld, waardoor de selectie van variabelen waarvoor trendbreuken kunnen worden ondervangen, wordt vergroot. Met dit element kan ook de effectiviteit van de aanwerving van respondenten voor follow-upvragenlijsten worden getest, evenals de impact van de aanvankelijke weigeringen om deel te nemen aan dergelijke follow-upvragenlijsten, en het verloop van de enquête in een later stadium op de samenstelling van de steekproef.

Een nadere analyse van de arbeidsomstandigheden is opgenomen in de twee transversale thematische activiteiten op het gebied van de impact van verandering (activiteit 5) en sociale cohesie en convergentie (activiteit 6).

Doelstellingen

Bij deze activiteit wordt ingegaan op de uitdaging om de arbeidskwaliteit te verbeteren en het werk voor de gehele duur van het beroepsleven te verduurzamen door beleidsmakers te voorzien van feiten en cijfers over arbeidsomstandigheden en empirische gegevens over de ontwikkeling van de arbeidskwaliteit. Hierbij zal de aandacht vooral uitgaan naar het identificeren en analyseren van urgente kwesties en specifieke risicogroepen, mede in het licht van de impact van de COVID-19-crisis. Eurofound zal beleidsmaatregelen ondersteunen door kennis te verschaffen over beleidsinterventies die ertoe hebben bijgedragen de arbeidskwaliteit te verbeteren en werk te verduurzamen.

Verwachte resultaten

Tegen het einde van de programmeringsperiode zal Eurofound hebben aangetoond resultaten te leveren die relevant zijn voor een breed scala aan bestaande en geplande rechtsinstrumenten, bijvoorbeeld met betrekking tot arbeidstijd, gelijke behandeling en antidiscriminatie. Onderzoek naar de impact van de COVID-19 op de arbeidsomstandigheden kan input leveren voor hernieuwde discussies over bijvoorbeeld de regelgeving op het gebied van telewerken (waaronder het “recht op onbereikbaar zijn”), gezondheid en veiligheid op het werk, inrichting van werkplekken en werkorganisatie, en mogelijkheden voor training en het ontwikkelen van vaardigheden. De

samenwerking met EU-OSHA op het gebied van gezondheid en veiligheid op het werk wordt voortgezet.

Aan de hand van gegevenspunten over de arbeidsomstandigheden zoals die door werknemers in de EU in 2021 zijn ervaren, en van de analyse van de kwaliteit van hun werk kunnen relevante beleidsmakers en/of beoordelaars een momentopname maken van de arbeidsomstandigheden en de arbeidskwaliteit in de nasleep van de COVID-19-crisis, op basis waarvan een beoordeling kan worden gemaakt van de impact van regelgevings- en “zachte” initiatieven, met inbegrip van de initiatieven die zijn ingevoerd in het kader van de Europese pijler van sociale rechten (bijvoorbeeld de richtlijn betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven van ouders en verzorgers en de richtlijn betreffende transparante en voorspelbare arbeidsvoorwaarden), en hiaten kunnen worden geïdentificeerd.

Voor veel indicatoren van de arbeidskwaliteit zullen er gegevens beschikbaar zijn over trends in de loop van de tijd, hoewel de vergelijkbaarheid van de gegevens die in 2021 worden verzameld, beperkt zal zijn als gevolg van de verandering van de methode van de gegevensverzameling. Toch zal met behulp van deze gegevens verdere vooruitgang kunnen worden geboekt bij de verwezenlijking van de doelstelling om groei te bevorderen door de creatie van kwaliteitsbanen, zoals bedoeld door de voorzitter van de Commissie, meetbaar te maken. Gezien de nadruk op de Europese genderstrategie en de nieuwe politieke richtsnoeren van de Commissie, zal de analyse van genderverschillen in arbeidskwaliteit relevant zijn, met name met het oog op de impact van de COVID-19-crisis en de uitvoering van de Europese genderstrategie 2020–2025.

Door gegevens te leveren over de arbeidsomstandigheden en de arbeidskwaliteit van personen in atypische arbeidsvormen, zal Eurofound een bijdrage leveren aan de verwezenlijking van de doelstelling van de Europese pijler van sociale rechten om te voorkomen dat arbeidsverhoudingen tot onzekere arbeidsomstandigheden leiden. Meer in het bijzonder draagt het agentschap bij aan het identificeren van verschillende vormen van zelfstandig ondernemerschap, waaronder vormen met kenmerken van schijnzelfstandigheid, rekening houdend met de verschillende nationale contexten. De verstrekte gegevens over de situatie van de zelfstandigen zullen bijdragen tot het vaststellen van een baseline voor het toezicht op en de evaluatie van de tenuitvoerlegging van de aanbeveling van de Raad met betrekking tot de toegang tot sociale bescherming voor werknemers en zelfstandigen.

Door kennis te verschaffen over beleidsinterventies die succesvol zijn geweest, zal Eurofound het proces van wederzijds leren en peer-review tussen de lidstaten ondersteunen. Zo zal de kennis over de institutionele kaders en het beleid dat de verduurzaming van het werk ondersteunt, zoals blijkt uit de hogere arbeidsparticipatie van oudere werknemers, informatie opleveren voor het proces van het Europees Semester en voor het opstellen van landenspecifieke aanbevelingen (LSA's).

2.2 Activiteit 2: Arbeidsverhoudingen en sociale dialoog

Meerjarenperspectief

Overzicht

Eurofound blijft de dialoog tussen de sociale partners ondersteunen en zal de ontwikkelingen op het gebied van arbeidsverhoudingen en de sociale dialoog analyseren. Met deze vergelijkende analyse van beleid, institutionele kaders en praktijken wordt ook een bijdrage geleverd aan het onderzoek in het kader van de activiteiten 5 en 6. Bij deze activiteit zal worden voortgebouwd op de bestaande deskundigheid van Eurofound op het gebied van arbeidsverhoudingen en gebruik worden gemaakt van de kennis van het netwerk van Eurofound-correspondenten op nationaal niveau.

Een eerste taak betreft de actoren en processen van arbeidsverhoudingen en het kader waarin de arbeidsrelatie wordt vormgegeven (door wetgeving en door cao's). In dit verband zal vergelijkende informatie worden verstrekt over de nationale systemen van arbeidsverhoudingen, onder meer over processen en resultaten van de nationale sociale dialoog en collectieve onderhandelingen.

Het kader van de belangrijkste aspecten van de arbeidsverhoudingen en het dashboard van de door het agentschap vastgestelde indicatoren worden tijdens de programmeringsperiode geactualiseerd. Het netwerk van Eurofound-correspondenten zorgt voor regelmatige en tijdige actualiseringen om rekening te houden met de nationale ontwikkelingen op het gebied van arbeidsverhoudingen, met inbegrip van actualiseringen van de COVID-19 EU PolicyWatch-databank die in 2020 is opgezet en die beleidsinitiatieven van regeringen, sociale partners en andere actoren bevat om de sociale en economische gevolgen van de crisis te ondervangen. Maatregelen ter ondersteuning van het economisch herstel zijn daarbij een belangrijk aandachtspunt.

De rapportage kan ook betrekking hebben op het functioneren van de tripartiete sociale dialoog en de betrokkenheid van de sociale partners bij de beleidsvorming op nationaal niveau. Gegevens over de loon- en werktijdenbepaling, onder andere voor het minimumloon, zullen regelmatig worden gerapporteerd en bevindingen over de ontwikkeling van de werktijden zullen worden gepubliceerd.¹⁰ De nationale profielen van het beroepsleven, waarin structurele informatie over arbeidsverhoudingen en andere aspecten van het beroepsleven zijn opgenomen, worden om de twee jaar geactualiseerd. Gegevens en bevindingen over arbeidsconflicten, afkomstig uit het haalbaarheidsonderzoek en het proefproject met betrekking tot een arbeidsactiemonitor die tijdens de vorige programmaperiode zijn uitgevoerd, worden in een definitief overzichtsverslag gepresenteerd.

Een tweede taak betreft de ondersteuning van de sociale dialoog. Op EU-niveau zal Eurofound de ontwikkeling van de sociale dialoog blijven steunen door middel van haar onderzoek naar de representativiteit van de organisaties van de sociale partners. Dit onderzoek biedt de Commissie de empirische basis om besluiten te nemen over de deelname van Europese organisaties van sociale partners aan de comités voor de sociale dialoog en raadplegingen te houden op grond van artikel 154 VWEU, en om hun representativiteit te beoordelen in het kader van hun dialoog die leidt tot besluiten van de Raad op grond van artikel 155 VWEU. Eurofound kan op basis van eerdere werkzaamheden haar deskundigheid ter beschikking stellen voor ondersteuning van de inspanningen op het vlak van capaciteitsopbouw voor effectieve sociale dialoog, het Comité voor de sociale dialoog van de EU en de debatten van de sociale partners in de EU in het kader van hun werkprogramma. Eurofound zal op basis van de aanbevelingen in haar verslag over

¹⁰ Een verdere analyse van de loon- en werktijdontwikkelingen zal worden uitgevoerd in het kader van activiteit 6: bevorderen van sociale cohesie en convergentie.

Capaciteitsopbouw voor effectieve sociale dialoog (2020) samen met de sociale partners de ontwikkeling van verdere activiteiten op dit gebied onderzoeken en nagaan welke mogelijkheden er zijn voor organisatorische ondersteuning.

In het kader van activiteit 5 (anticiperen op en beheersen van de gevolgen van verandering) komt de rol van de sociale dialoog in de context van herstructurering en digitalisering aan de orde. De sociale partners spelen met name op bedrijfsniveau een sleutelrol bij het anticiperen op en het beheersen van veranderingen, zoals de aanpassing van de werkplek en de functie-inhoud, en wanneer er ingrijpendere herstructureringen nodig zijn. Op dezelfde manier wordt in strategische activiteit 6 (bevorderen van sociale cohesie en convergentie) aandacht besteed aan de rol van de sociale dialoog in het leveren van een bijdrage aan een aantal sociale resultaten.

Doelstellingen

De doelstellingen van Eurofound op dit gebied bestaan erin de EU-instellingen, de lidstaten en de sociale partners te ondersteunen bij het bevorderen van de sociale dialoog, en de ontwikkelingen in de arbeidsverhoudingen en de sociale dialoog op nationaal en Europees niveau te volgen en te analyseren. Eurofound levert regelmatige, actuele en gezaghebbende informatie over de belangrijkste ontwikkelingen die van invloed zijn op de actoren, de processen en de belangrijkste resultaten van de arbeidsverhoudingen, en stelt gegevens en deskundigheid beschikbaar ter ondersteuning van de sociale dialoog.

Verwachte resultaten

Door betrouwbare en tijdige informatie te verstrekken over trends en ontwikkelingen in de nationale stelsels van arbeidsverhoudingen en de effecten daarvan voor het beroepsleven (met inbegrip van een verslag over arbeidsgeschillen en arbeidsconflicten) ondersteunt Eurofound de Europese instellingen, de nationale overheden en de sociale partners op verschillende niveaus bij hun werkzaamheden op het gebied van beleidsvorming, sociale dialoog, collectieve onderhandelingen en de regulering van de arbeidsverhoudingen. In de input van Eurofound wordt met name aandacht besteed aan de stappen die worden genomen naar aanleiding van de COVID-19-crisis.

Eurofound analyseert de ontwikkelingen om na te gaan hoe de collectieve onderhandelingen op nationaal niveau kunnen worden versterkt en om de sociale partners en de Europese instellingen te ondersteunen bij het bevorderen van een bredere sociale dialoog.

De bevindingen zijn met name bedoeld om bij te dragen aan het functioneren van de Europese sociale dialoog, bijvoorbeeld door de besluitvorming over de representativiteit van de raadpleging en de onderhandelingen te vergemakkelijken, evenals de werking van de comités en de toepassing van beginsel 8 van de Europese pijler van sociale rechten (sociale dialoog en betrokkenheid van de werknemers). Daarnaast dragen de bevindingen bij aan het wetgevingsproces en de beleidscoördinatie in het kader van het Europees semester, waardoor de nodige waardevolle input wordt geleverd met betrekking tot een reeks beleidsrelevante thema's voor beleidsmakers en actoren op het gebied van de arbeidsverhoudingen.

Aan de hand van concrete bevindingen wordt ernaar gestreefd een bijdrage te leveren aan de discussie over minimumlonen, aan initiatieven ter bevordering van eerlijke, fatsoenlijke en transparante lonen (overeenkomstig beginsel 6 van de Europese pijler van sociale rechten en de

prioriteit van loongelijkheid tussen mannen en vrouwen) en aan het toezicht op de arbeidstijdenrichtlijn.

2.3 Activiteit 3: Werkgelegenheid en arbeidsmarkten

Meerjarenperspectief

Overzicht

Na de algemene verbetering van de werkgelegenheidssituatie in de nasleep van de grote recessie werden de Europese arbeidsmarkten opnieuw geconfronteerd met grote uitdagingen na het uitbreken van de COVID-19-pandemie in het begin van 2020. In sommige landen, regio's, sectoren en beroepen worden hoge werkloosheidscijfers verwacht, waarbij de kwetsbaarste werknemers en de werknemers in onzeker dienstverband in sommige gevallen waarschijnlijk het meest en het langst zullen worden getroffen. Eurofound vervult haar functie om kennis te verschaffen die als basis kan dienen voor het beleid om de gevolgen van de pandemie voor werk en werkgelegenheid te helpen verzachten en het functioneren en de inclusiviteit van de arbeidsmarkt te waarborgen. Eurofound verzamelt gegevens, analyseert trends op het gebied van werkgelegenheid en arbeidsmarkten en biedt de Commissie en andere EU-instellingen, de lidstaten en de sociale partners ondersteuning bij het opstellen van het werkgelegenheidsbeleid. Dit wordt bereikt door de rol van Eurofound bij het volgen van trends op de arbeidsmarkt, de gevolgen van deze trends voor verschillende groepen en de lessen die daaruit kunnen worden getrokken voor beleidsmakers, te blijven vervullen.

In een eerste onderzoeksonderdeel van deze activiteit wordt aandacht besteed aan de verandering in de structuur van de arbeidsmarkt, met inbegrip van de impact van de COVID-19-pandemie. Op basis van voortdurende updates en analyses van de bestaande monitoringinstrumenten van Eurofound, de Europese banenmonitor (EJM) en de European herstructureringsmonitor (ERM), alsmede van gegevens van Eurostat, worden groeiende en afnemende sectoren, beroepen en kwalificaties in kaart gebracht. De EJM brengt de groei en de afname van de werkgelegenheid in alle beroepen en sectoren in kaart en identificeert verschuivingen in taakprofielen en bepaalde aspecten van de kwaliteit van de banen, met inbegrip van het opleidingsniveau. Er wordt daarbij enige aandacht besteed aan het soort banen waarin een groot aantal werknemers werkzaam is of aan het soort banen dat het snelst groeit of afneemt. De samenwerking met het JRC van de Europese Commissie op dit gebied wordt naar verwachting voortgezet. De werkzaamheden met betrekking tot herstructurering kunnen worden voortgezet met het onderzoek van de ERM naar grootschalige gebeurtenissen en wetgevings- en steunmaatregelen, waaronder het vergemakkelijken van de transitie voor de getroffen werknemers en maatregelen van de sociale partners en de overheid, zoals initiatieven om de toegang tot bijscholings- en omscholingsmaatregelen te waarborgen voor werknemers die van de ene baan naar de andere of van de ene sector naar de andere moeten overstappen. Dit kan worden aangevuld met een diepgaander kwalitatief onderzoek naar de praktijken van ondernemingen bij herstructureringen (met inbegrip van de rol van de sociale dialoog). Ook regionale perspectieven kunnen in aanmerking worden genomen. Het onderzoek naar herstructureringen draagt verder bij aan de activiteiten van het Europees Fonds voor aanpassing aan de globalisering (EFG) en het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+). De resultaten van deze twee instrumenten worden integraal gepresenteerd om een overzicht te bieden van de structurele veranderingen op de arbeidsmarkten.

De analyse van herstructurering draagt ook bij aan activiteit 5 (Anticiperen op en beheersen van de gevolgen van verandering) voor wat betreft bepaalde soorten herstructureringen (bijvoorbeeld in verband met de klimaatverandering of de overgang naar een CO₂-neutrale economie, digitalisering, offshoring of reshoring), die op dat gebied nader worden onderzocht.

Een tweede onderzoeksfocus ligt op tekorten aan arbeidskrachten en onderbenutte mogelijkheden. Bij de analyse wordt op basis van onderzoek dat is uitgevoerd in het kader van het werkprogramma 2017–2020 vooral gekeken naar beleidsinterventies en bedrijfspraktijken. Eurofound analyseert diverse soorten arbeidsmarkt- en sociale beleidsmaatregelen op hun doeltreffendheid, met speciale aandacht voor maatregelen die zijn gericht op het functioneren van bepaalde sectoren die van oudsher te kampen hebben met een tekort aan arbeidskrachten, dat tijdens de COVID-19-crisis nog is toegenomen. De verschillende maatregelen kunnen betrekking hebben op zowel het aanbod als op de vraag naar arbeid en op het bevorderen van activering/actieve inclusie en het beheer van diversiteit op de werkplek, waarbij de nadruk ligt op ongebruikte of onderbenutte personele middelen en talent (bijvoorbeeld op het gebied van geografische of beroepsmobiliteit; mismatches in vaardigheden en arbeidstijd, met inbegrip van “slaptes op de arbeidsmarkt; of bestemd voor specifieke doelgroepen die ondervertegenwoordigd zijn op de arbeidsmarkt, zoals mensen met een handicap, vrouwen en jongeren.). Hierbij wordt rekening gehouden met daarmee verband houdende werkzaamheden van de Commissie en de uitvoering van EU-fondsen zoals het ESF+, de OESO en andere organisaties. Er zal worden gekeken naar mogelijkheden voor samenwerking met het Cedefop en de Europese Arbeidsautoriteit (ELA) op het vlak van vaardigheden en arbeidsmobiliteit in het kader van werkgelegenheidsbeleid dat ten doel heeft tekorten aan arbeidskrachten aan te pakken. Meer in het algemeen kunnen mogelijkheden worden onderzocht om gebruik te maken van andere middelen (bijvoorbeeld de Europese vacaturemonitor) of een uitwisseling tot stand te brengen met andere Europese actoren die zich bezighouden met het vraagstuk van tekorten aan arbeidskrachten en onderbenut potentieel (bijvoorbeeld het Europees netwerk van openbare diensten voor arbeidsvoorziening).

Deze activiteit wordt ook meegenomen in de voorbereiding van de nieuwe ronde van de Europese bedrijvenenquête, die voor het volgende meerjarenprogramma is gepland.

Doelstellingen

Eurofound volgt en analyseert hoe de arbeidsmarktstructuur verandert, ook als gevolg van de COVID-19-crisis, in termen van de netto-banengroei en het netto-banenverlies per sector en beroep en wat betreft de belangrijkste kenmerken van de banenstructuur (bijvoorbeeld de polarisatie van de werkgelegenheid en de veranderende taaksamenstelling in de banen). Daarnaast verstrekt Eurofound actuele informatie over herstructurering, zowel wat betreft de gevolgen ervan voor de werkgelegenheid als wat betreft beleid en wetgeving. Ten slotte wordt met deze onderzoeksactiviteit de belangrijkste uitdaging van het tekort aan arbeidskrachten in bepaalde sectoren en beroepen aan de orde gesteld door de doeltreffendheid van de desbetreffende beleidsreacties te onderzoeken.

Verwachte resultaten

Aan de hand van een analyse van structurele veranderingen op de arbeidsmarkt en verschuivingen in vraag en aanbod wordt belanghebbenden meer geboden dan de standaard statistische gegevens, opdat zij beter inzicht krijgen in recente trends en ontwikkelingen en de daarmee samenhangende

kansen en uitdagingen. Dit kan bijdragen aan de EU-doelstelling betreffende kwaliteitsbanen in de regio's en aan de ontwikkeling van het komende integrale en gecoördineerde industriebeleid. Naast de algemene monitoring van grootschalige herstructureringen in een periode waarin zich aanzienlijke economische en arbeidsmarktschokken voordoen als gevolg van de COVID-19-crisis, kan de ERM een kennisbasis bieden voor activiteiten van het EFG, het Fonds voor een rechtvaardige transitie en het ESF+, met name in het licht van de voorstellen om het toepassingsgebied van het EFG na 2020 uit te breiden tot alle grootschalige herstructureringen.

De gegevens van de EJM worden gebruikt om beleidsmakers te informeren over de mate waarin de verschuivingen in de werkgelegenheid op de nationale arbeidsmarkten een polariserende werking hebben, zich duidelijker aftekenen of een ander veranderingspatroon volgen. Aan de hand van een analyse van wat werkt om tekorten aan arbeidskrachten aan te pakken en onderbenut potentieel te activeren, kunnen beleidsmakers specifieke instrumenten ontwerpen. De via deze activiteit verkregen kennis vormt een goede basis om de ontwikkeling van doeltreffender beleid te ondersteunen, bijvoorbeeld bij het debat over arbeidsmarkthervormingen, onder meer in het kader van het Europees semester, de sociale dialoog, de uitvoering van ESF+-maatregelen in verband met de toegang tot de arbeidsmarkt, de participatie van jongeren en vrouwen, het actief ouder worden, de integratie van migranten en mensen met een beperking, enz.

2.4 Activiteit 4: Leefomstandigheden en kwaliteit van bestaan

Meerjarenperspectief

Overzicht

Het leven van de mensen in Europa wordt diepgaand beïnvloed door de gezondheids- en economische crisis als gevolg van de COVID-19-pandemie. Daarom is het onderzoek naar de levensomstandigheden en de kwaliteit van bestaan nog belangrijker geworden en blijft Eurofound trends op dit gebied in het licht van deze nieuwe uitdaging volgen.

Zoals reeds vermeld bij de activiteiten 1 en 7 in verband met de discussie over de langetermijnaanpak van Eurofound-enquêtes, zal Eurofound de EWCS in 2023 uitvoeren en daarin enkele vragen over de levens- en arbeidsomstandigheden opnemen die betrekking hebben op de nasleep van COVID-19. De respondenten voor deze enquête worden persoonlijk benaderd. De meerderheid van deze respondenten zal ook persoonlijk worden geïnterviewd om te zorgen dat de bevindingen van de enquête kunnen worden vergeleken met eerdere rondes van de EWCS. Om de overgang van Eurofound-enquêtes naar een online modus voor gegevensbeheer voor te bereiden, wordt een kleinere willekeurige steekproef van respondenten aangeworven om het interview online in te vullen. Zo kunnen de antwoorden op geselecteerde vragen uit de EWCS tussen twee verschillende beheermethoden met elkaar worden vergeleken. Voorts kan het effect van de overgang naar een push-to-web-benadering op de efficiëntie van de enquêtes en op de kwaliteit van de gegevens worden getest. In het kader van dit onderzoek in 2023 zullen respondenten worden gevraagd om een reeks online follow-upvragenlijsten in te vullen. Deze follow-upvragenlijsten zullen vragen uit de EWCS bevatten die niet in de eerste vragenlijst werden gesteld, waardoor de selectie van variabelen waarvoor trendbreuken kunnen worden ondervangen, wordt vergroot. Met dit element kan ook de effectiviteit van de aanwerving van respondenten voor follow-upvragenlijsten

worden getest, evenals de impact van de aanvankelijke weigeringen om deel te nemen aan dergelijke follow-upvragenlijsten, en het verloop van de enquête in een later stadium op de samenstelling van de steekproef.

De Europese enquête over de kwaliteit van het bestaan (EQLS) moet in 2025 worden uitgevoerd aan de hand van de lessen die zijn geleerd uit de proefenquête van 2023.

Aangezien de Europese samenlevingen nog steeds in onzekerheid verkeren als gevolg van de COVID-19-pandemie, doet Eurofound onderzoek naar de gevolgen van de economische crisis voor de levensomstandigheden van Europeanen in verschillende levensfasen en naar de rol die verschillende initiatieven hebben gespeeld om de moeilijke sociale situatie van verschillende groepen burgers te verlichten.

Bovendien richt Eurofound zich op de gevolgen van de vergrijzing van de bevolking om in te spelen op de belangrijkste demografische veranderingen in de Europese samenlevingen. Het gaat hierbij om het vastleggen en beoordelen van de kwaliteit van het bestaan van oudere burgers, zowel van oudere werknemers als van gepensioneerden, en de analyse van de inkomenszekerheid en de rol van overheidsdiensten bij het faciliteren van zelfstandig ouder worden. In het onderzoeksperspectief van Eurofound wordt aandacht besteed aan de voorkeuren en mogelijkheden van burgers om deel te nemen aan de samenleving en de arbeidsmarkt, en wordt een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van diensten die ouderen daartoe in staat stellen. De nieuwe demografie heeft ook gevolgen voor de jongere generatie en voor vrouwen. Dit wordt onderzocht door middel van onderzoek naar jongeren en hun sociale inclusie en hun sociale mobiliteit, met inbegrip van de intergenerationale overdracht van achterstand of voorsprong. Eurofound zal op basis van eerdere onderzoeksresultaten kijken naar de verschillende impact van de crisis op mannen en vrouwen in verschillende opzichten.

Veel oplossingen voor de uitdagingen en mogelijkheden voor de verbetering van de levensomstandigheden worden ontworpen, aangeboden of gefaciliteerd door instellingen en overheidsdiensten die tijdens de COVID-19-crisis een grote rol hebben gespeeld, maar tegelijkertijd ook voor belangrijke uitdagingen hebben gestaan. De kwaliteit en rechtvaardigheid (toegang en betaalbaarheid) van deze diensten, met een mogelijke focus op sociale, zorg- en gezondheidsdiensten, worden onderzocht op basis van de beschikbare resultaten van de voorgestelde nieuwe Eurofound-enquête en andere gegevensbronnen, zoals de EU-SILC (Communautaire statistiek van inkomens en levensomstandigheden) en de enquête over de grondrechten. Eurofound voorziet beleidsmakers van informatie over trends en drijvende krachten op dit gebied met betrekking tot de uitvoering van diensten die zijn opgenomen in hoofdstuk III van de Europese pijler van sociale rechten. Onderzoek naar de kwaliteit van de samenleving zal ook bijdragen aan activiteit 6 (bevorderen van sociale cohesie en convergentie) met betrekking tot kwesties als vertrouwen, sociale spanningen en de kwaliteit van de overheidsdiensten, die eerder zijn onderzocht in de EQLS.

Doelstellingen

De doelstellingen van deze activiteit bestaan erin de impact van de COVID-19-pandemie en de daaruit voortvloeiende economische crisis in Europa te monitoren en informatie te verstrekken over de stand van zaken, trends en risico's, alsook te onderzoeken hoe de levensomstandigheden in de

Europese Unie kunnen worden verbeterd. In het onderzoek zal in grote lijnen worden gekeken naar de kwaliteit van de samenleving en naar gemeenschappen op lokaal of regionaal niveau, waarbij de rol van sociale bescherming van alle burgers wordt benadrukt, met speciale aandacht voor de meest kwetsbaren.

Een andere doelstelling is informatie te verstrekken voor beleidsdebatten over vergrijzing en maatregelen om de sociale situatie van oudere burgers te verbeteren, over steun voor zelfstandig wonen en over de ontwikkeling van kwaliteitsdiensten ter aanvulling van de informele zorg gedurende de gehele levensloop. Verder zal het onderzoek actuele informatie verschaffen over de sociale situatie van jongeren, mannen en vrouwen om beleidsmaatregelen ter bevordering van hun inclusie te ondersteunen.

Verwachte resultaten

De resultaten van het onderzoek zullen duidelijkheid verschaffen over de impact van de gevolgen voor de gezondheid en de economie van de COVID-19-crisis op de levensomstandigheden en zullen bijdragen aan initiatieven en evaluaties van de implementatie van de Europese pijler van sociale rechten en de ondersteuning van het Europese sociale model, met bijzondere aandacht voor de regionale dimensie. De specifieke bevindingen met betrekking tot groepen die te maken hebben met demografische veranderingen, zorgverantwoordelijkheden, ontwikkelingen op het gebied van het evenwicht tussen werk en privéleven en met betrekking tot de toegang tot hoogwaardige overheidsdiensten, kunnen worden meegenomen in het debat over de jongerengarantie en kunnen worden gebruikt in het Europees semester voor LSA's op het gebied van sociaal beleid, met name met betrekking tot de zorgsector. Met dit onderzoek kan de dialoog over initiatieven als de kindergarantie worden ondersteund, terwijl de bevindingen over gendergelijkheid zullen bijdragen aan de Europese genderstrategie 2020–2025. De resultaten van het onderzoek naar zorgdiensten kunnen een bijdrage leveren aan de discussies in het kader van het Europees Semester over sociale uitgaven en sociale diensten en aan het monitoren en evalueren van de uitvoering van het Cohesiefonds en ESF+. De resultaten kunnen dienen als basis voor de jaarverslagen van het Comité voor werkgelegenheid en van het Comité voor sociale bescherming en voor de verslagen van de Europese Commissie over de werkgelegenheid en de sociale ontwikkelingen in Europa.

2.5 Activiteit 5: Anticiperen op en beheersen van de gevolgen van verandering

Meerjarenperspectief

Overzicht

De in het hoofdstuk over de algemene context genoemde megatrends zorgen voor een snelle verandering van de economie en de arbeidsmarkt. Digitalisering en de transitie naar een CO₂-neutrale economie zijn op dit moment twee van de belangrijkste drijvende krachten, samen met de verwachte langdurige gevolgen van de COVID-19-crisis. Eurofound zal zich richten op het effect van deze drijvende krachten, die soms verband houden met nieuwe bedrijfsmodellen en andere vorm van werkorganisatie, op het scheppen van werkgelegenheid en de integratie van de arbeidsmarkt, op de arbeidsverhoudingen en -omstandigheden, alsmede op de gevolgen voor de arbeidsmarktinstellingen, met name het regelgevingskader, de sociale dialoog en de sociale bescherming. De rollen, situaties en uitdagingen voor bepaalde soorten organisaties, zoals kmo's of de publieke sector, kunnen worden onderzocht.

Eurofound zal de aspecten onderzoeken die verband houden met de invoering van de digitalisering, niet in de laatste plaats AI. Daarbij kan worden gedacht aan het gebruik en eigendom van privé-/persoonsgegevens en op het gebied van arbeidsomstandigheden ook aan zaken als leiderschap en HRM-praktijken, werken op afstand en flexibel werken, teamwerk, mens-machine-interactie, werktijd, controle en bewaking. Voor zover mogelijk kunnen gegevens uit de EWCS en de ECS voor dit doel worden gebruikt. Er zou kunnen worden samengewerkt met EU-OSHA en het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA) wanneer het gaat om de gevolgen van de digitalisering voor de gezondheid en veiligheid, met name de psychosociale risico's, en de ethische dimensie van de digitalisering.

De impact van de transitie naar een CO₂-neutrale economie, met het oog op de doelstelling van een klimaatneutraal Europa, met inbegrip van de circulaire economie en NextGenerationEU, is minder bekend. Eurofound zal onderzoek doen naar de sociaaleconomische effecten, onder meer op de werkgelegenheid (verschuivingen en transformatie van banen), arbeidsomstandigheden en de samenleving (bijvoorbeeld de verdelingseffecten van het klimaatveranderingsbeleid). Dit werk kan deels worden gebaseerd op de resultaten van het proefproject Future of Manufacturing in Europe (FOME), dat door Eurofound is uitgevoerd. Ook zal er worden samengewerkt met het Europees Milieuagentschap.

De herstructurering in de relevante sectoren zal op basis van het onderzoek in het kader van activiteit 3 (werkgelegenheid en arbeidsmarkten) in kaart worden gebracht en geanalyseerd. Met behulp van de ERM-gegevensbanken kan de herstructurering die specifiek verband houdt met digitalisering en de transitie naar een CO₂-neutrale economie worden geïdentificeerd door de gegevensbank met gebeurtenissen aan te passen en deze aan te vullen met kwalitatief onderzoek. De analyse zou onder meer betrekking hebben op de specifieke rol van de sociale dialoog en de werknemersvertegenwoordigers in het ontwerp en de uitvoering van het veranderingsproces, bijvoorbeeld in de vorm van sociale plannen, met inbegrip van steun voor de transities van de betrokken werknemers en andere maatregelen, zoals een actief arbeidsmarktbeleid, waarover gegevens worden verzameld in de ERM-gegevensbank van steunmaatregelen en juridische databanken.

Eurofound zal ook het effect van nieuwe bedrijfsmodellen en de organisatie van het werk onderzoeken op de in de eerste alinea van deze activiteit genoemde gebieden. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gekeken naar nieuwe manieren van samenwerking en organisatie tussen en binnen bedrijven, zoals die met betrekking tot het platform of de circulaire economie. De reeds bestaande oriëntatie van de platformwerkzaamheden wordt voortgezet met meer aandacht voor het in kaart brengen en het beoordelen van de effectiviteit van initiatieven die erop zijn gericht de geïdentificeerde problemen aan te pakken. Verder kunnen zaken als discriminatie, geslacht en leeftijd of privacy worden onderzocht.

Daarnaast worden toekomstscenario's geschetst van mogelijke ontwikkelingen die door de digitalisering of de overgang naar een CO₂-neutrale economie worden veroorzaakt. Hierbij wordt onder meer met belanghebbenden gesproken over mogelijke trajecten en maatregelen om de gewenste resultaten te bereiken.

Bij de behandeling van de implicaties voor de arbeidsverhoudingen in het bovengenoemde onderzoek zal Eurofound de rol, de mogelijkheden en de uitdagingen van de traditionele sociale dialoog en het ontstaan van eventuele nieuwe soorten collectieve acties onderzoeken.

Doelstellingen

Eurofound zal de gevolgen van digitalisering en de transitie naar een CO₂-neutrale economie voor de werkgelegenheid, de arbeidsomstandigheden (met inbegrip van sociale bescherming) en de arbeidsverhoudingen onderzoeken, en de rol van arbeidsverhoudingen en de sociale dialoog bij het vormgeven en uitvoeren van dergelijke veranderingen bestuderen, evenals de gevolgen voor de samenleving en de burgers. Verder worden de gevolgen voor de arbeidsmarktinstellingen, met name de sociale partners en het regelgevend kader, en voor verschillende regio's en maatschappelijke groepen geanalyseerd. Bestaande maatregelen en initiatieven om veranderingen in goede banen te leiden, zullen in kaart worden gebracht en trajecten naar een wenselijke toekomst worden verkend.

Verwachte resultaten

Door deze doelstelling te verwezenlijken, zullen belanghebbenden de beschikking krijgen over het nodige feitenmateriaal op basis waarvan zij beslissingen kunnen nemen over waar en hoe in te grijpen om veranderingen in goede banen te leiden, positieve effecten te optimaliseren en ongewenste gevolgen van de digitalisering en de transitie naar een CO₂-neutrale economie voor werk en werkgelegenheid op een door de COVID-19-pandemie getroffen arbeidsmarkt te voorkomen. De aandacht voor de impact van deze drijvende krachten achter verandering op de werkplek moet inzicht verschaffen in hoe werkgevers en werknemers optimaal kunnen worden ondersteund bij het benutten van de mogelijkheden en het aanpakken van hoog op de beleidsagenda staande uitdagingen die met deze ontwikkelingen samenhangen (bijvoorbeeld uitdagingen die zijn opgenomen in de NextGenerationEU, de Europese Green Deal, de strategische agenda van de EU voor 2019–2024 of die verband houden met de wet inzake digitale diensten, het actieplan voor digitaal onderwijs en de actualisering van de vaardighedenagenda, de Europese datastrategie of het Witboek van de EU over kunstmatige intelligentie). Het onderzoek kan ook bijdragen aan de nieuwe kmo-strategie en -activiteiten om bedrijven te helpen bij de aanpassing aan de globalisering en zo bijdragen aan de prioriteiten van de Commissie met betrekking tot “een Europa dat voorbereid is op het digitale tijdperk” en een “economie die werkt voor de mensen”.

Onderzoek naar de dubbele transitie in verband met digitalisering en klimaatverandering zou relevante informatie kunnen opleveren voor beleidsmakers die naar oplossingen zoeken om de markten beter te laten functioneren voor consumenten, bedrijven, werknemers en de samenleving, voor de duurzame ontwikkeling van steden en stedelijke gebieden, en om regio's te ondersteunen bij het verbeteren van hun infrastructuur en toegang tot diensten, zoals is voorzien in de prioriteiten van de Commissie inzake “een Europa dat voorbereid is op het digitale tijdperk”, de “Europese Green Deal”, “cohesie en hervormingen” en “democratie en demografie”.

Het onderzoek naar de impact op arbeidsmarktinstellingen, waaronder regelgevingskaders en sociale partners, kan bijdragen aan de discussie over de vraag of de traditionele kaders in de veranderende wereld nog geschikt zijn voor het beoogde doel.

Het onderzoek naar de verdelingseffecten van het klimaatveranderingsbeleid en naar maatregelen om de sociale rechtvaardigheid te maximaliseren moet informatie opleveren voor het Fonds voor rechtvaardige transitie. Het monitoren van hervormingen en opkomende interventies kan een uitwisseling van beleidsbenaderingen en opgedane ervaringen stimuleren, waarbij informatie wordt verschaft over “wat werkt, wat niet werkt”.

2.6 Activiteit 6: Bevorderen van sociale cohesie en convergentie

Meerjarenperspectief

Overzicht

Na de toename van de economische groei en de arbeidsmarktparticipatie in de afgelopen jaren vormen de COVID-19-pandemie en de daardoor veroorzaakte economische crisis een nieuwe, buitengewone uitdaging voor de Europese Unie en haar economische en sociale stabiliteit. De bijzonder ernstige financiële gevolgen van de crisis zouden kunnen leiden tot nieuwe versnippering van de inspanningen van de lidstaten, zodat de recentelijk geboekte vooruitgang op het gebied van convergentiepatronen wel eens kwetsbaar zou kunnen blijken. Bovendien kunnen de sociaaleconomische gevolgen van de crisis een impact hebben op ongelijkheden tussen de burgers, met als gevolg een toenemende perceptie van economische en sociale onzekerheid en een gevoel van ontevredenheid bij veel Europese burgers, die zich zowel op nationaal als op Europees niveau zouden kunnen doen gevoelen. Het bevorderen van opwaartse convergentie naar betere levens- en arbeidsomstandigheden en het versterken van de economische en sociale cohesie zijn van het grootste belang voor de Europese Unie. Om beleidsmakers te laten zien hoe zij de gevolgen van de crisis kunnen verzachten en de economische en sociale versnippering kunnen verminderen, zal Eurofound het in het vorige werkprogramma aan de orde gestelde thema opwaartse convergentie voortzetten en uitbreiden. Zij zal zich vooral richten op de mogelijke toename van nieuwe ongelijkheden en het verklaren en aanpakken van de toegenomen uitdagingen voor de sociale cohesie van de EU. Om de gevolgen van de COVID-19-pandemie te monitoren, zal Eurofound regelmatig verslag uitbrengen over trends op het gebied van opwaartse convergentie van sociaaleconomische aspecten, alsmede van de werkgelegenheid en de levens- en arbeidsomstandigheden in Europa op het niveau van de lidstaten en op regionaal niveau. Dit zal worden aangevuld met een onderzoek naar de prestaties op het gebied van convergentie in Europa ten opzichte van andere ontwikkelde landen, bijvoorbeeld in de Verenigde Staten, en kan een vergelijkende maatstaf zijn om de prestaties op het gebied van convergentie in de EU te beoordelen. Het convergentie-webarchief zal worden bijgewerkt en verder worden ontwikkeld.

Bovendien zal Eurofound zich richten op de drijvende krachten achter en de gevolgen van de economische en sociale convergentie binnen de Europese Unie. Het onderzoek zal de nadruk leggen op de onderlinge verbanden tussen de verschillende aspecten van convergentie en de factoren die de convergentie bevorderen, zoals sociale investeringen, mobiliteit en institutionele kaders (bijvoorbeeld regelgeving, welvaartssystemen, overheidsdiensten en sociale dialoog en structurele hervormingen). Daarnaast zal worden gekeken naar het effect op de economische en sociale convergentie van de verschillende herstelprogramma's die op Europees niveau zijn opgezet om te reageren op de COVID-19-pandemie en de daaropvolgende economische crisis en zal een vergelijking worden gemaakt met de recessie van 2008. Dit moet informatie opleveren voor

beleidsmakers over de mogelijke middelen om de convergentie en de effectiviteit van deze initiatieven te bevorderen. Er wordt vooral aandacht besteed aan het monitoren en toelichten van convergentie in de eurozone, niet in de laatste plaats wat betreft de contrasten tussen verschillende groepen landen en de mogelijke opkomende asymmetrieën. Eurofound gaat tevens na hoe processen van arbeidsverhoudingen, met name collectieve onderhandelingen, van invloed zijn op de convergentie van sommige resultaten.

Een ander onderdeel van het onderzoek heeft betrekking op de sociale cohesie in de Europese Unie, om beleidsmakers te adviseren over middelen om het beleid voor een rechtvaardiger en meer inclusieve samenleving te bevorderen. De COVID-19-pandemie heeft wellicht geleid tot een bestendiging van de bestaande ongelijkheden of tot een toename van nieuwe ongelijkheden die door de samenleving en haar burgers op ruimere schaal wordt ervaren. Economische, sociale en gezondheidsverschillen, zowel op de arbeidsmarkt (bijvoorbeeld met betrekking tot inkomen en werkzekerheid) als op het gebied van toegang tot en kwaliteit van cruciale goederen en diensten – zoals gezondheidszorg, huisvesting, onderwijs en sociale bescherming – zullen ook vanuit het oogpunt van sociale cohesie worden onderzocht. Hierbij wordt gekeken naar koppelingen met het migratie- en integratiethema. Deze zal analyse worden uitgevoerd voor verschillende groepen in de samenleving, waaronder de middenklasse. Bij het gebruik van de gegevens van de Eurofound-enquête zal rekening worden gehouden met de kwestie van toekomstperspectieven en de perceptie van billijkheid. Bovendien zal Eurofound uitingsvormen van een gebrek aan cohesie onderzoeken, niet alleen in verband met de materiële en economische situatie, maar ook op het gebied van vertrouwen in instellingen en de spanningen tussen groepen in de samenleving (bijvoorbeeld etnische en religieuze groepen), alsmede op het gebied van burgerparticipatie.

Doelstellingen

De activiteit heeft tot doel het verband te onderzoeken tussen de ontwikkeling van de verschillen tussen de lidstaten en tussen sociale groepen en de ontwikkeling op het gebied van de sociale cohesie in Europa. Meer bepaald is deze activiteit bedoeld om de belangrijkste trends en bepalende factoren voor opwaartse economische en sociale convergentie in Europa te monitoren, inzicht te krijgen in de impact van COVID-19 op de opwaartse convergentie en de belangrijkste beleidsbepalende factoren voor het versterken van de veerkracht van de lidstaten en het bevorderen van duurzame opwaartse convergentie te identificeren.

Daarnaast heeft deze activiteit tot doel trends en bepalende factoren van sociale cohesie te onderzoeken, en met name de impact van de toenemende ongelijkheid tussen sociale groepen als gevolg van de COVID-19-crisis. In het onderzoek worden de belangrijkste aanjagers van ongelijkheid en de voornaamste beleidshefbomen ter ondersteuning van de vermindering van multidimensionale ongelijkheden en initiatieven ter bevordering van de sociale cohesie onder de loep genomen. Daarnaast krijgen beleidsmakers de mogelijkheid om maatregelen te nemen om de ongelijkheden te verminderen en de sociale cohesie in Europa te versterken.

Verwachte resultaten

Op basis van de resultaten van deze activiteit zullen beleidsmakers worden geïnformeerd over de laatste trends en aanjagers van convergentie, ongelijkheden en sociale cohesie in Europa, om de impact van de COVID-19-crisis inzichtelijk te maken. Het onderzoek naar convergentie zal betrekking

hebben op de EU-doelstelling van duurzame economische en sociale convergentie en zal helpen om lacunes en overlappings tussen deze twee doelstellingen vast te stellen. In het onderzoek zal worden nagegaan welk effect COVID-19 en de daardoor veroorzaakte economische crisis hebben op de convergentietrends en welke effecten de verschillende herstelprogramma's hebben op de vermindering van eventuele versnippering als gevolg van de crisis, onder meer door een snel herstel van de volledige werking van de interne markt. Daarnaast zal worden getracht een bijdrage te leveren aan het debat over de Europese pijler van sociale rechten en de uitvoering en de monitoringfunctie daarvan (met name via het Europees Semesterproces) en over de hervorming van de Economische en Monetaire Unie.

Daarnaast kunnen de werkzaamheden op het gebied van cohesie bijdragen aan een beter inzicht in de impact van de COVID-19-crisis op de ongelijkheden om zo de door de Europese Raad vastgestelde EU-prioriteiten op het gebied van versterking van de cohesie, vermindering van de ongelijkheden en de rol van de sociale bescherming beter in te kaderen. De feiten en gegevens die uit deze onderzoeken naar voren komen, moeten beleidsmakers mogelijkheden bieden om actie te ondernemen in de nieuwe realiteit na COVID-19, wat van groot belang zal zijn voor de nieuwe Europese Commissie. Ook kan het werk op het gebied van vertrouwen en ontevredenheid bijdragen aan de algemene initiatieven met betrekking tot het debat over de toekomst van Europa. Daarom zouden de resultaten die in het kader van deze activiteit worden behaald, een bijdrage leveren aan de werkzaamheden van de verschillende diensten van de Europese Commissie en het Comité voor de werkgelegenheid (EMCO), het Comité voor sociale bescherming (SPC), het Economisch en Financieel Comité (EFC), de Raad en het Europees Parlement, onder meer met betrekking tot het Europees semester.

2.7 Activiteit 7: Beheer en ontwikkeling van enquêtes

Meerjarenperspectief

Overzicht

De enquêtes van Eurofound hebben betrekking op een breed scala aan beleidsrelevante gebieden binnen de strategische prioriteiten van Eurofound en leveren een bijdrage aan een aanzienlijk deel van het meerjarenwerkprogramma. Het agentschap heeft in de loop van vele jaren drie Europese enquêtes uitgevoerd (EWCS sinds 1990, EQLS sinds 2003 en ECS sinds 2004).

Eurofound heeft de afgelopen jaren een langetermijnstrategie voorbereid om de enquêtes toekomstbestendig en financieel duurzaam te maken. Er is gekeken naar de frequentie van de enquêtes, er zijn nieuwe methoden voor het verzamelen van gegevens onderzocht en er is een analyse gemaakt van de non-responspercentages.

Eurofound is van plan om in de periode 2021–2024 de volgende acties uit te voeren.

Zij zal de langetermijnstrategie voor enquêtes verder ontwikkelen, waarbij de haalbaarheid van verschillende en meer kosteneffectieve methoden voor gegevensverzameling wordt onderzocht, rekening houdend met zowel de algemene kwaliteit van de enquêtes als de vergelijkbaarheid in de loop van de tijd. Verder wordt gekeken naar de manier waarop de enquêtes worden beheerd en worden verschillende opties beoordeeld voor de manier waarop de enquêtes worden georganiseerd wat betreft aanbesteding, mogelijkheden voor verdere samenwerking met andere EU-

agentschappen, totstandbrenging van meer synergie en opties voor het vergroten van de omvang van de steekproeven door nauwere samenwerking met de lidstaten. Verdere ontwikkelingen omvatten het onderzoek naar mogelijke aanvullende gegevensbronnen, zoals de analyse van big data en niet-probabilistische, niet-random online enquêtes (voortbouwend op de ervaring van de e-enquête over COVID-19).

Een telefonisch afgenomen EWCS (EWCS-CATI 2021) zal in 2021 in de plaats komen van de persoonlijke EWCS 2020-enquête, waarvoor het veldwerk moest worden gestopt vanwege de COVID-19-pandemie. Gezien de overmachtsituatie was de overschakeling naar CATI voor Eurofound, net als voor de meeste andere bureaus voor de statistiek in de wereld, de enig mogelijke manier om het veldwerk binnen afzienbare tijd opnieuw op te starten. De respondenten van de EWCS 2020 die toestemming hebben gegeven om opnieuw te worden benaderd, krijgen een follow-up.

Een haalbaarheidsonderzoek waarin verschillende scenario's voor de toekomstbestendigheid van Eurofound-enquêtes worden uiteengezet, is in het kader van de langetermijnaanpak van Eurofound-enquêtes opgesteld en in een stuurgroep besproken. Naar aanleiding van het onderzoek en de discussie is besloten dat Eurofound de EWCS in 2023 zal uitvoeren en daarbij onder meer enkele vragen zal stellen over de levens- en arbeidsomstandigheden die relevant zijn voor de nasleep van COVID-19. De respondenten voor deze enquête worden persoonlijk benaderd. De meeste respondenten zullen ook persoonlijk worden geïnterviewd, om ervoor te zorgen dat de bevindingen van de enquête kunnen worden vergeleken met eerdere rondes van de EWCS. Om de transitie van Eurofound-enquêtes naar een methode van online gegevensbeheer voor te bereiden, zou een kleinere willekeurige substeekproef van respondenten worden aangeworven om het interview online in te vullen. Zo kunnen de antwoorden op geselecteerde vragen uit de EWCS tussen de twee verschillende methoden van beheer met elkaar worden vergeleken. Voorts kan het effect van de transitie naar een push-to-web-benadering op de efficiëntie van de enquêtes en op de kwaliteit van de gegevens worden getest. In het kader van dit onderzoek in 2023 zullen respondenten worden gevraagd om een reeks online follow-upvragenlijsten in te vullen. Deze follow-upvragenlijsten zullen vragen uit de EWCS bevatten die niet in de eerste vragenlijst werden gesteld, waardoor de selectie van variabelen waarvoor trendbreuken kunnen worden ondervangen, wordt vergroot. Met dit element kan ook de effectiviteit van de aanwerving van respondenten voor follow-upvragenlijsten worden getest, evenals de impact van de aanvankelijke weigeringen om deel te nemen aan dergelijke follow-upvragenlijsten, en het verloop van de enquête in een later stadium op de samenstelling van de steekproef.

De EQLS moet in 2025 worden uitgevoerd aan de hand de lessen die zijn geleerd uit de proefenquête van 2023.

Een stuurgroep met vertegenwoordigers van de raad van bestuur zal het haalbaarheidsonderzoek begeleiden en de eventuele verdere ontwikkeling van de toekomstige aanpak van de enquêtes monitoren.

Als er geschikte samenwerkingspartners kunnen worden gevonden, zal er in de volgende programmeringsperiode een nieuwe ronde van de ECS worden gehouden. De enquête van 2019 had betrekking op de werkorganisatie, HR-praktijken, werknemersparticipatie, sociale dialoog, vaardigheidsstrategieën en digitalisering op het niveau van de werkplek.

Gegevens van eerdere onderzoeken, met name de EWCS-CATI 2021, zullen ook worden gebruikt tijdens de meerjarencyclus, zoals aangegeven in het kader van activiteit 1.

De activiteit bestaat uit drie taken:

- het uitvoeren van de enquêtes: voorbereiden en uitvoeren van het veldwerk
- het ontwikkelen van een methodologische enquête: toekomstbestendig maken van de enquêtes
- het beheer van enquêtes: verbeteren van de organisatie van de enquêtes

Doelstellingen

Met de enquêtes wordt een aanzienlijk deel van het onderzoekswerk van Eurofound onderbouwd en gestuurd. De langetermijnaanpak van de enquêtes werd in de vorige programmeringsperiode opnieuw geëvalueerd en Eurofound heeft een langetermijnstrategie voor toekomstige enquêtes ontwikkeld, die erop gericht is de middelen beter te gebruiken en tegelijkertijd rekening te houden met nieuwe methodologische ontwikkelingen.

Het agentschap zal de haalbaarheid van verschillende en meer kosteneffectieve methoden voor gegevensverzameling onderzoeken en daarbij kijken naar de algemene kwaliteit van de enquête en naar de vergelijkbaarheid met gegevens die in het verleden zijn verzameld. Een andere doelstelling is het verbeteren van de manier waarop de enquêtes worden georganiseerd op het vlak van aanbesteding, verdere samenwerking en een betere synergie met andere EU-agentschappen en lidstaten.

Verwachte resultaten

Eurofound zal de toekomststrategie voor enquêtes hebben ingevoerd om ervoor te zorgen dat het agentschap een belangrijke bron van beleidsrelevante gegevens blijft op de gebieden van haar expertise.

2.8 Activiteit 8: Reageren op ad-hocinformatieverzoeken

Meerjarenperspectief

Overzicht

Eurofound reserveert capaciteit om op verzoek van belanghebbenden achtergronddocumenten, op maat gemaakte verslagen en beknopte studies ter beschikking te stellen om te kunnen reageren op veranderende informatiebehoeften waarin niet kon worden voorzien op het moment dat het programma werd ontwikkeld, en op ad-hocverzoeken van beleidsmakers. De gereserveerde capaciteit kan ook worden gebruikt voor onderzoek op initiatief van Eurofound naar nieuwe en onvoorzienbare kwesties. De raad van bestuur zal volledig op de hoogte worden gehouden van de ontvangen verzoeken en ad-hoconderzoek.

Doelstelling

Op verzoek relevante kennis verstrekken aan de belanghebbenden van het agentschap.

Outputs

Op maat gemaakte verslagen van bestaande bevindingen
Onderzoeken naar aanleiding van vragen van belanghebbenden
Achtergronddocumentatie

Bijdragen aan publicaties
Verslagen betaald door belanghebbenden

Verwachte resultaten

Eurofound zal over de nodige flexibiliteit beschikken om te reageren op veranderende informatiebehoefte en om gegevens te verstrekken over nieuwe, onvoorziene kwesties die beleidsmaatregelen vereisen.

De Europese Commissie, de Europese Raad en zijn comités, het Europees Parlement, de lidstaten via hun voorzitterschap van de Europese Raad, de nationale regeringen en de Europese sociale partners kunnen op verzoek aangepaste informatie ontvangen over kwesties die onder de taakopdracht van Eurofound vallen.

3. Horizontale activiteiten

3.1 Activiteit 9: Communicatie

Meerjarenperspectief

Overzicht

Communicatie is van cruciaal belang voor de verwezenlijking van het hoofddoel van Eurofound, namelijk het leveren van kennis, op onderzoek gebaseerde conclusies, op feiten gebaseerde informatie en analyses en diensten voor beleidsvorming en het vergemakkelijken van de uitwisseling van kennis tussen belanghebbenden.

Eurofound functioneert vanuit een gewijzigde communicatiecontext met een aangepast beleid, een herziene oprichtingsverordening en een communicatieklimaat dat momenteel in ernstige mate is ontwricht. Er worden voortdurend nieuwe tools en kanalen ontwikkeld en beleidsmakers passen hun voorkeuren daarop aan.

De inspanningen van Eurofound moeten dan ook worden toegespitst op het bereiken van de relevante actoren op EU- en nationaal niveau met het oog op de ontwikkeling en uitvoering van betere beleidsmaatregelen op de kerngebieden van de taakomschrijving van het agentschap. Aan de hand van gebruikersfeedback, analyses en evaluaties zal duidelijk naar voren komen hoe dat het best en op de meest tijdige, relevante en kosteneffectieve manier in zijn werk kan gaan.

Doelstellingen

Het kader voor het plan voor communicatie en informatieverspreiding voor onze organisatie wordt gevormd door vier belangrijke doelstellingen:

1. het implementeren van een gerichte beleidsaanpak (in overeenstemming met de desbetreffende EU-topprioriteiten) in alle communicatie-uitingen, waarbij de productie en promotie van beleidsrelevante producten voorrang krijgt op andere en de nadruk wordt gelegd op expertise;
2. het implementeren van een “digital-first”-benadering voor de productie en verspreiding van content, waarbij online en mobiele kanalen voorrang krijgen op de traditionele kanalen;

3. het benutten van samenwerkingsverbanden voor communicatieactiviteiten met EU-instellingen (met name de Commissie en het Parlement), andere EU-agentschappen, sociale partners, internationale organisaties en andere multiplicatoren;
4. het verder ontwikkelen van de communicatie op nationaal niveau (waarbij de prioriteit op EU-niveau blijft liggen), het integreren van een nationale benadering van analyse en gegevensverstrekking, het versterken van de communicatie met uit nationale vertegenwoordigers samengestelde EU-organen (bijvoorbeeld EU-comités) en het verkennen van strategische samenwerking gericht op tripartiete organen, nationale regeringen en sociale partners en andere relevante organisaties.

Verwachte resultaten

Beleidsmakers en belangrijke belanghebbenden zullen via communicatieactiviteiten tijdig en gemakkelijk toegang krijgen tot de meest relevante informatie, bevindingen en analyses van Eurofound op een wijze en in een vorm die hen in staat stelt een doeltreffender beleid ter verbetering van sociale, werkgelegenheids- en werkgerelateerde kwesties uit te stippelen. Dankzij campagnes om de bevindingen van Eurofound meer onder de aandacht te brengen, en dankzij haar expertisegebieden en haar nieuwe werkprogramma krijgen belanghebbenden inzicht in waar en hoe ze op de juiste manier toegang kunnen krijgen tot de juiste informatie om hun werk te vergemakkelijken. Deze activiteit heeft met name, maar niet uitsluitend, tot doel het aantal downloads op het web en het aantal gebruikers te verhogen, het aantal verwijzingen naar het werk van Eurofound in beleidsdocumenten van de EU te verhogen, het aantal bijdragen en opdrachten van deskundigen van Eurofound die relevant zijn voor belangrijke beleidsdebatten te verhogen, het gebruik van het werk van Eurofound door de media te bevorderen en het aantal Eurofound-citaten in academische bladen te doen toenemen. Daarnaast moet het bewustzijn van het agentschap en zijn werkzaamheden bij nieuwe doelgroepen verder worden vergroot en de tevredenheid van de bestaande groepen worden verbeterd. Dit zal tot uiting komen in verdere positieve feedback van gebruikers, meer verzoeken om gerichte expertise van beleidsmakers op EU- en nationaal niveau, een ruimer mediabereik en grotere impact in de media, een hoger niveau van sociale media-interactie en een groter aantal geregistreerde contacten.

3.2 Activiteit 10: Beheer en ontwikkeling

Meerjarenperspectief

Overzicht

Eurofound is werkzaam binnen het institutionele kader van de EU. Zij streeft ernaar om resultaten te leveren die aan hoge professionele normen voldoen, en tegelijkertijd efficiënt en effectief gebruik te maken van de beschikbare middelen. Eurofound voert haar activiteiten uit in een open en transparant (regelgevend) bestuurskader en in een geest van samenwerking en teamwork. Bij het nastreven van haar strategische doelstelling zal de organisatie de nadruk leggen op de volgende punten.

Ontwikkeling en werving van mensen en versterking van de capaciteiten voor een goed presterende organisatie.

- Doorlopende investering in de opleiding en ontwikkeling van het personeel ter ondersteuning van de voorgestelde interventiegebieden.

- Zorgen voor betrokkenheid van personeelsleden bij en hun inzet voor de doelstellingen van de organisatie, met het oog op het verhogen van de prestaties in de organisatie en het behoud van het personeel door een gevoel van zeggenschap, verantwoordelijkheid en verantwoording te bevorderen.

Het verschaffen van de nodige informatie en inlichtingen om weloverwogen beslissingen te kunnen nemen over het gebruik van de schaarse middelen.

- De programmeringscyclus wordt gebaseerd op aan de hand van vastgestelde evaluatiecriteria te beoordelen prestatiegegevens en prestatiebewakingsinformatie, met het oog op organisatorische verbetering, leren en toekomstige duurzaamheid.
- Verdere versterking van op activiteiten gebaseerde begroting en beheer ter ondersteuning van de aanbestedingsstrategie van het agentschap en van de optimalisering van de toewijzing van interne middelen.
- Efficiënte en effectieve werkmethoden en het realiseren van taken door toepassing van normen voor project- en procesbeheer in het kader van de “digital first”-strategie.

Ondersteuning van resultaatgerichte operaties in overeenstemming met de beginselen van naleving van de regelgeving en governance voor EU-agentschappen.

- Het bevorderen van ethisch handelen en gedrag om belangenverstrengeling en onregelmatigheden te voorkomen en het waarborgen van nultolerantie ten aanzien van fraude op basis van het interne controlekader van het agentschap.
- Verdere professionalisering van de aanpak van het agentschap ten aanzien van kwaliteitsbeheer in overeenstemming met bestaande en opkomende praktijken in vergelijkbare EU-agentschappen en afgestemd op de activiteiten van Eurofound.

Doelstellingen

Het mandaat van het agentschap wordt uitgevoerd door personeelsleden die naar hun vermogen presteren door middel van:

- het uitvoeren van ontwikkelingsprogramma's met mogelijkheden op het gebied van blended leren;
- ondersteuning met doeltreffende professionele hulpmiddelen voor project- en procesbeheer
- toegang tot gegevens en analyse met betrekking tot de uitvoering van programma's op basis van efficiënte digitale oplossingen

Het agentschap zal gedurende de programmeringsperiode zijn duurzaamheidskader met betrekking tot economisch, sociaal en milieu-impact implementeren volgens normen die vergelijkbare metingen garanderen.

Verwachte resultaten

Optimalisering van de vaardigheden en capaciteiten van medewerkers om aan de programmavereisten te voldoen.

Reële zekerheid van een goed financieel beheer op basis van de elementen van interne controle en specifieke audits.

4. Uitvoeringsaanpak

4.1 Methodes en hulpmiddelen

Eurofound zal in deze programmeringsperiode een breed scala aan onderzoeksbenaderingen, -methoden en -bronnen uitwerken. De enquête-instrumenten van Eurofound zijn al beschreven onder “2.7 Activiteit 7: Beheer en ontwikkeling van enquêtes”. De andere methodes en hulpmiddelen zijn onder meer:

- het analyseren door Eurofound van andere datasets, met name die van Eurostat. Hierbij gaat het zowel om de directe toepassing van Eurostat- en andere gegevensbronnen als om het afstemmen van verschillende datasets om unieke informatiebronnen te creëren, zoals bijvoorbeeld bij de Europese banenmonitor;
- het verzamelen van informatie op nationaal niveau en het vergelijken van regelgevingskaders en praktijken. Dit gebeurt voornamelijk met het netwerk van Eurofound-correspondenten uit alle lidstaten. Het onderzoek naar representativiteit is een voorbeeld van deze aanpak. Het netwerk van Eurofound-correspondenten draagt bij aan alle onderzoeksgebieden van Eurofound (met name op gebieden waarvoor geen geharmoniseerde gegevensbronnen beschikbaar zijn) door institutionele kaders, beleidsmaatregelen en praktijken te beschrijven en te vergelijken. Bij de voorbereiding van een nieuwe aanbestedingsprocedure voor het volgende raamcontract met de correspondenten zal het dienstenmodel worden geëvalueerd en zullen de vereisten worden herzien. Eventuele synergieën met de netwerken van de Europese Commissie zullen worden onderzocht. In maart 2022 wordt een nieuw contract gesloten;
- het systematisch verwerken van openbaar beschikbare informatie, zoals in de ERM of de proef met een stakingsmonitor. Eurofound zal andere mogelijkheden verkennen om gebruik te maken van “big data” en door gebruikers gegenereerde informatie;
- de aanpak van beleidsevaluaties is voornamelijk gebaseerd op een beoordeling van eerder uitgevoerde evaluaties. Dit betekent een bundeling en kritische beoordeling van diverse onderzoeken en, indien mogelijk, meta-evaluaties. Een andere mogelijke aanpak is het gebruik van deskundigeninterviews;
- gezien de toegenomen aandacht voor verandering in deze programmeringsperiode zal er enige nadruk worden gelegd op toekomstgerichte methodes, zoals het ontwikkelen van scenario’s, voorspellingen en backcasting. Deze kunnen vaak samen worden gebruikt in discussies met groepen van belanghebbenden. Onderzoeksmethodes kunnen ook casestudies van nieuwe, maar vooralsnog vrij kleinschalige fenomenen omvatten;
- er zal in deze programmeringsperiode meer gebruik worden gemaakt van onderzoek dat wordt uitgevoerd door anderen, in de academische wereld, door andere EU-instellingen en -organen, internationale organisaties, denktanks enz. Dergelijke onderzoeksbenaderingen kunnen worden gebruikt voor verschillende vraagstukken op de strategische gebieden “Verandering en cohesie”. Zij kunnen ook worden ingezet om beleidsrelevante bijdragen te leveren aan belangrijke beleidsdebatten;
- Het agentschap zal in voorkomend geval onderzoeken of nationale administratieve registers en databanken kunnen worden gebruikt, rekening houdend met de soms moeilijke toegang tot en beperkte vergelijkbaarheid van de gegevens.

- Er zal een betrekkelijk ruime mogelijkheid zijn voor ad-hoconderzoeken, zowel op verzoek van de belanghebbenden als op initiatief van Eurofound naar aanleiding van de veranderende beleidsbehoeften in de loop van de programmeringsperiode.

De meeste middelen zullen worden ingezet voor enquêtes en het netwerk van Eurofound-correspondenten. In voorkomend geval worden andere instrumenten en benaderingen in overweging genomen.

4.2 Samenwerking en partnerschappen

Eurofound streeft naar en onderhoudt een intensieve werkrelatie met andere EU-agentschappen. Daarbij zal worden voortgebouwd op de bestaande samenwerking met de zusteragentschappen op het gebied van werkgelegenheid en sociale zaken (Cedefop, ELA, EU-OSHA en ETF) en andere agentschappen wier werkzaamheden verband houden met die van Eurofound (FRA, EIGE, EMA). Memoranda van overeenstemming en coördinatie van werkprogramma's kunnen leiden tot de selectie van gezamenlijke activiteiten van gemeenschappelijk belang. In dit verband zal Eurofound voor de volgende Europese bedrijvenenquête de mogelijkheden van een partnerschap met Cedefop en andere EU-agentschappen en -instellingen verkennen. Eurofound heeft een SLA ondertekend met de ELA, die de diensten van de rekenplichtige van Eurofound deelt, en een administratieve overeenkomst met het Europees Waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving (EWDD) om evaluatiediensten te verlenen. Zij streeft er ook naar om met de ELA een memorandum van overeenstemming op te stellen die in de mogelijkheid van gezamenlijke acties op het gebied van mobiliteit zou kunnen voorzien indien dit voor beide instanties wenselijk wordt geacht.

Eurofound streeft ernaar haar betrekkingen met de Europese Commissie verder te ontwikkelen. Hiertoe behoren ook activiteiten met het JRC. De samenwerking zou kunnen worden uitgebreid op gebieden als de ondersteuning van de capaciteitsopbouw van de sociale partners in het kader van het ESF en op het gebied van de herstructureringsactiviteiten voor het EFG. Het agentschap zal ook nieuwe manieren van samenwerking met DG Onderzoek en Innovatie verkennen om de huidige rol van Eurofound uit te breiden. Tot slot zal Eurofound in het kader van een nieuw, herzien raamcontract voor het netwerk van correspondenten in 2022 de mogelijkheden verkennen om krachten te bundelen of meer synergieën met de netwerken van de Europese Commissie tot stand te brengen.

De samenwerking op het gebied van communicatie wordt in het volgende hoofdstuk nader toegelicht. Eurofound streeft ernaar om samen te werken met entiteiten die als multiplicator kunnen optreden of die synergieën met de activiteiten van het agentschap kunnen bieden. Hierbij zou de samenwerking met de in de oprichtingsverordening genoemde entiteiten, zoals de nationale tripartiete organen, worden onderzocht.

Het agentschap is bereid om, voor zover van toepassing en op verzoek van de Commissie, proefprojecten en voorbereidende acties uit te voeren, zoals aangegeven in de oprichtingsverordening van Eurofound.

4.3 Strategie voor de betrekkingen met derde landen en internationale organisaties

Eurofound onderhoudt nauwe werkrelaties met internationale organisaties zoals de IAO en de OESO die het mogelijk maken de analyse van EU-beleidskwesties in een mondiaal perspectief te plaatsen.

Zij beoogt tijdens de programmeringsperiode samen met de IAO opnieuw een mondiale analyse van de arbeidsomstandigheden te maken op basis van de bestaande kaderovereenkomst op basis van de bestaande kaderovereenkomst voor samenwerking.

Eurofound is voornemens haar werkzaamheden in de kandidaat-lidstaten voort te zetten en daarbij voort te bouwen op de positieve rol van de EU-agentschappen bij de ondersteuning van de EU-strategie betreffende de uitbreidingslanden. Eurofound zal voorstellen om deze landen te blijven opnemen in de enquêtes van het agentschap, zodat de landen zich niet alleen kunnen vergelijken met andere landen, maar ook hun eigen ontwikkeling op het gebied van leef- en werkomstandigheden in de loop van de tijd kunnen volgen.

Eurofound zal ook de mogelijkheid onderzoeken om een soortgelijke aanpak te volgen voor andere landen in het kader van het oostelijk en zuidelijk deel van het Europees nabuurschapsinstrument.

De middelen bestemd voor internationale betrekkingen worden verlaagd en opgenomen in de activiteiten van het jaarlijkse werkprogramma. Bepaalde beperkte kosten voor dienstreizen worden opgenomen in het reguliere begrotingsonderdeel voor de taken van het agentschap.

5. Vooruitzichten personele en financiële middelen: Programmering van de financiële en personele middelen voor 2021–2024

5.1 Financiële middelen

Op het moment van schrijven is er binnen de Raad een politiek akkoord bereikt over het volgende MFK voor de jaren 2021 tot 2027. De discussies met de tweede tak van de begrotingsautoriteit, het Europees Parlement, lopen echter nog.

In de onderstaande cijfers is uitgegaan van de meest recente uitsplitsing in het kader van de MFK-discussie, die door de diensten van de Commissie is verstrekt. Zij voorzien in een bevroering in reële termen (op basis van prijzen van 2018) van de aan Eurofound toe te kennen subsidie gedurende de komende zeven jaar. Dit komt nominaal overeen met een jaarlijkse verhoging van de subsidie van ongeveer 2 %. Dit moet ruimte bieden voor compensatie van een veronderstelde jaarlijkse inflatie van datzelfde percentage.

Het beoogde bedrag voor titel 3 (operationele kosten) voor 2021 is ongeveer 6,1 miljoen EUR. Als gevolg van de vrijwel bevroren subsidie van de afgelopen jaren is dit beduidend lager dan in 2010, toen de subsidie ongeveer 7,8 miljoen EUR bedroeg. Met de verwachte subsidieverhogingen in de komende zeven jaar zal de trend van een krimpende titel 3 grotendeels worden omgekeerd en zal deze in 2023 weer oplopen tot 6,5 miljoen EUR. De stijgingen in titel 1 (personeelsuitgaven) zullen naar verwachting onevenredig laag uitvallen. Voor titel 2 worden aanvullende middelen beschikbaar gesteld om de IT-infrastructuur verder te versterken en te investeren in het duurzaamheidsprogramma van Eurofound, met name op het gebied van milieuduurzaamheid.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	Begroting	PD 2020	MFK	MFK	MFK	MFK
(‘000 EUR)						
Ontvangsten						
<i>Subsidie</i>	20 779	21 195	21 600	22 051	22 492	22 942
<i>Overige ontvangsten</i>	200	200	220	219	218	218
<i>Totaal</i>	20 979	21 395	21 820	22 270	22 710	23 160
Uitgaven						
<i>Titel 1</i>	13 810	13 925	14 080	14 220	14 490	14 700
<i>Titel 2</i>	1 520	1 600	1 640	1 700	1 750	1 820
<i>Titel 3</i>	5 649	5 870	6 100	6 350	6 470	6 640
<i>Totaal</i>	20 979	21 395	21 820	22 270	22 710	23 160

5.2 Personele middelen

In de volgende tabel wordt de verwachte ontwikkeling van het personeelsbestand tot 2024 weergegeven.

Personeelsbestand	Personeelsbestand gepland voor 2020	Personeelsbestand gepland voor 2021	Personeelsbestand gepland voor 2022	Personeelsbestand gepland voor 2023	Personeelsbestand gepland voor 2024
Totaal AD ¹¹	51	51	51	51	51
Totaal AST ¹²	40	40	40	40	40
Totaal CA ¹³	13	14	14	14	14
GND ^{14, 15}	1	0	0	0	0
Structurele dienstverleners ¹⁶	7 ¹⁷	7	7	7	7
Totaal	112	112	112	112	112

Eurofound verwacht in de periode 2021–2024 geen veranderingen in de totale personeelsbezetting. Nadere gegevens over het personeelsbestand en de ontwikkeling daarvan zijn te vinden in bijlage III van het volledige *Programmeringsdocument 2021–2024: naar herstel en veerkracht*.

De stabiele personeelsbezetting weerspiegelt het ongewijzigde mandaat en het feit dat de meeste taken worden voortgezet. Er moet worden opgemerkt dat Eurofound tussen 2013 en 2018 het aantal posten in de personeelsformatie (AD en AST) met 10 % moest inkrimpen en dat er omvangrijke maatregelen en reorganisaties moesten worden doorgevoerd om dit personeelsverlies te compenseren, terwijl de werkprogramma's verder moesten worden uitgevoerd en de reputatie en zichtbaarheid van Eurofound zelfs nog moesten worden verbeterd.

¹¹ Het totale aantal administrateurs omvat ambtenaren en tijdelijke functionarissen.

¹² Het totale aantal assistenten omvat ambtenaren en tijdelijke functionarissen.

¹³ Contractanten, in vte.

¹⁴ Gedetacheerd nationaal deskundige (GND).

¹⁵ In het verleden werd de GND geïntroduceerd door een CA te vervangen door een GND. Vanaf 2021 wordt deze vervanging omgekeerd.

¹⁶ Dienstverleners worden door een particuliere onderneming gecontracteerd en voeren gespecialiseerde uitbestede taken van horizontale/ondersteunende aard uit, bijvoorbeeld op het gebied van de informatietechnologie. Bij de Commissie moet worden voldaan aan de volgende algemene criteria: 1) geen individueel contract met de Commissie; 2) in de gebouwen van de Commissie, meestal met een PC en een bureau; 3) administratief gevolgd door de Commissie (badge enz.) en 4) bijdragend aan de toegevoegde waarde van de Commissie.

¹⁷ 1 horeca-uitbater, 1 chef-kok, 2 keukenhulpen, 1 schoonmaker, 2 beveiligers.

5.3 Ontwikkeling van taken en efficiëntieverhoging

Hoewel de herziening van de oprichtingsverordening van Eurofound (Verordening (EEG) nr. 1365/75) heeft geleid tot een bijwerking van het mandaat van Eurofound, hield deze geen substantiële wijzigingen in die van invloed zouden zijn op de vereiste middelen. In dit programmeringsdocument is dan ook geen sprake van nieuwe taken of een uitbreiding van bestaande taken.

Mogelijk zal het agentschap echter worden belast met taken als proefprojecten of in het kader van bijdrageovereenkomsten te verrichten taken waarvoor middelen ter beschikking moeten worden gesteld die de hier gepresenteerde cijfers te boven gaan.

Tegen de achtergrond van een mogelijk bevroren begroting voor de komende zeven jaar zijn efficiëntieverhogingen de enige manier om de te verwachten effecten van inflatie en andere kostenstijgingen te ondervangen. Aangezien ruim 60 % van het budget is uitgetrokken voor personeelsuitgaven (titel 1), die grotendeels door het EU-personeelsstatuut worden geregeld, kan een efficiëntieverhoging worden behaald bij het aantal personeelsleden of, zij het in veel mindere mate, op gebieden als dienstreizen, gebouwen en besparingen bij de aankoop van diensten.

Een belangrijke factor voor efficiëntieverhoging zou erin kunnen bestaan in ruimere mate gebruik te maken van diensten die worden gedeeld tussen verschillende EU-agentschappen of tussen een agentschap en de Commissie. Vergeleken met een aantal jaar geleden hebben de agentschappen hun benadering van het delen van diensten aanmerkelijk geprofessionaliseerd: systematische screening van mogelijk te delen taken, aanzienlijke toename van het aantal gedeelde opdrachten met het oog op administratieve besparingen en schaalvoordelen en regelmatige monitoring en rapportage van de vooruitgang die op dit gebied wordt geboekt. Eurofound heeft in 2020 een dienstenniveauovereenkomst met ELA ondertekend om de diensten van de rekenplichtige van Eurofound te delen.

Ook is in de afgelopen jaren het aantal met de Commissie gedeelde diensten en gezamenlijke met de Commissie uitgevoerde aanbestedingen gestaag toegenomen. In dit kader wordt in Eurofound bijvoorbeeld het HR-systeem van de Commissie, Sysper, uitgerold, dat in de door dit programmeringsdocument beslagen periode volledig zal worden geïmplementeerd.

Hoewel deze ontwikkelingen ongetwijfeld tot een hogere kwaliteit van de aangekochte goederen en diensten alsook tot schaalvoordelen hebben geleid, is de vermindering van de administratieve lasten en kosten minder geprononceerd. Bij de procedures voor deelname aan gezamenlijke aanbestedingen en gedeelde diensten ontstaan coördinatiekosten als gevolg waarvan eventuele besparingen beperkt blijven. Dit is des te meer het geval wanneer een agentschap een gezamenlijke aanbesteding leidt of diensten aan derden aanbiedt. Dit leidt in het geval van de Commissie regelmatig tot het verzoek om vergoeding van behoorlijk hoge vaste jaarlijkse kosten, bijvoorbeeld voor het gebruik van Sysper of voor de mogelijkheid om deel te nemen aan aanbestedingen op het gebied van IT.

Behalve het delen van diensten en gezamenlijke aanbestedingen is het leveren van meer en betere digitale oplossingen ter ondersteuning van het agentschap een belangrijk element om efficiëntieverhoging te bereiken. Een ander aandachtspunt voor de komende jaren is het digitaal gestuurde aanpassing van procedures en projecten om de administratieve lasten te verlichten.

Hoe neemt u contact op met de EU?

Kom langs

Er zijn honderden Europe Direct-informatiecentra overal in de Europese Unie. U vindt het adres van het dichtstbijzijnde informatiecentrum op: https://europa.eu/european-union/contact_nl

Bel of mail

Europe Direct is een dienst die uw vragen over de Europese Unie beantwoordt. U kunt met deze dienst contact opnemen door:

- te bellen naar het gratis nummer: 00 800 6 7 8 9 10 11 (bepaalde telecomaandieners kunnen wel kosten in rekening brengen),
- te bellen naar het gewone nummer: +32 22999696, of
- een e-mail te sturen via: https://europa.eu/european-union/contact_nl

Waar vindt u informatie over de EU?

Online

Informatie over de Europese Unie in alle officiële talen van de EU is beschikbaar op de Europa-website op: https://europa.eu/european-union/index_nl

EU-publicaties

U kunt publicaties van de EU downloaden of bestellen op: <https://op.europa.eu/nl/publications> (sommige zijn gratis, andere niet). Als u meerdere exemplaren van gratis publicaties wenst, neem dan contact op met Europe Direct of uw plaatselijke informatiecentrum (zie https://europa.eu/european-union/contact_nl).

EU-wetgeving en aanverwante documenten

Toegang tot juridische informatie van de EU, waaronder alle EU-wetgeving sinds 1952 in alle officiële talen, krijgt u op EUR-Lex op: <http://eur-lex.europa.eu>

Open data van de EU

Het opendataportaal van de EU (<http://data.europa.eu/euodp/nl>) biedt toegang tot datasets uit de EU. Deze gegevens kunnen gratis worden gedownload en hergebruikt, zowel voor commerciële als voor niet-commerciële doeleinden.

De Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden (Eurofound) is een tripartiet agentschap dat in 1975 werd opgericht. De Stichting heeft overeenkomstig Verordening (EU) 2019/127 als taak kennis te verspreiden op het gebied van sociaal, werkgelegenheids- en arbeidsgerelateerd beleid.



Bureau voor publicaties
van de Europese Unie